

Diyanet-SenTV
GYS

TEFSİR KONU ANLATIMI

Tasarım ve Sunum:
Hüseyin Kazan

Diyanet-SenTV

- **Müstakil Kitaplar:**

- H. 2. asırdan itibaren toplanan

- **Kur'ân ilimleri önce:**

- Hicret: 622

- *Hicrî: 722*

- *Hicrî: ...*

1. **ESBÂB-I NÜZUL,**

2. **NÂSİH-MENSÛH,**

3. **GARÎBU'L-KUR'ÂN**

gibi branşlarda kaleme alınıyordu.

Müstakil Kitaplar: H. 2. asırdan itibaren

Kur'ân ilimleri

ESBÂB-I NÜZUL,

NÂSİH-MENSÛH,

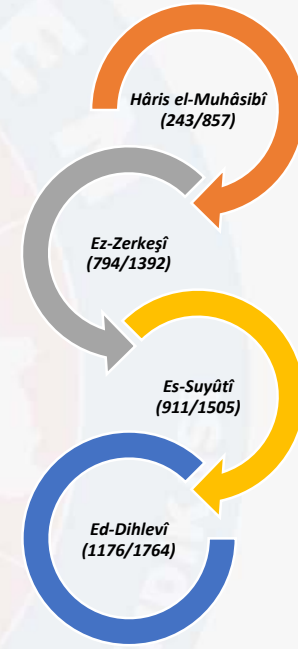
GARÎBU'L-KUR'ÂN

ASLÎ KAYNAKLAR
Müstakil Kitaplar

Diyanet-SenTV

- **Hâris el-Muhâsibî (243/857)**, el-Akl ve fehmu'l-Kur'ân (ilk eser...)
- **Ez-Zerkeşî (794/1392)**, el-Burhân fî ulûmi'l-Kur'ân (En önemli, ilk sırada...)
- **Es-Suyûtî (911/1505)**, el-İtkân fî ulûm'il-Kur'ân (En önemli, ikinci sırada...)
- **Ed-Dihlevî (1176/1764)**, el-Fevzu'l-kebîr fî usûl't-tefsîr (Fikrî ve içtihadî yöne ağırlık vermiş)

Muhâsibî

Zerkeşî

Suyûtî

Dihlevî

Diyanet-SenTV

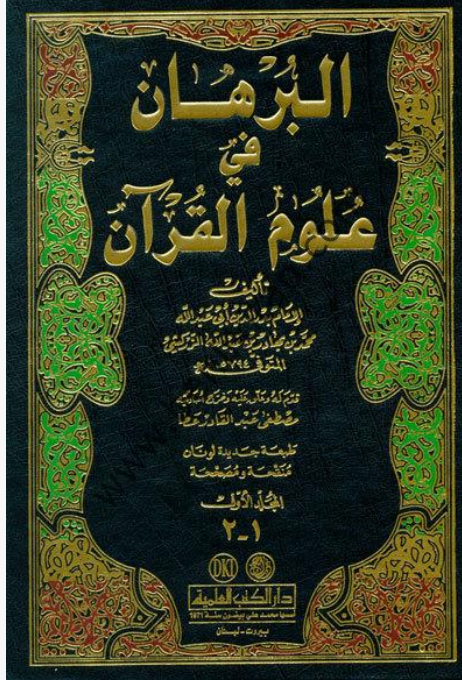
Hâris el-Muhâsibî

Hicrî 243
Vefat
İlk Eser

- Hâris el-Muhâsibî (243/857), el-Akl ve fehmu'l-Kur'ân (ilk eser...)

Diyanet-SenTV

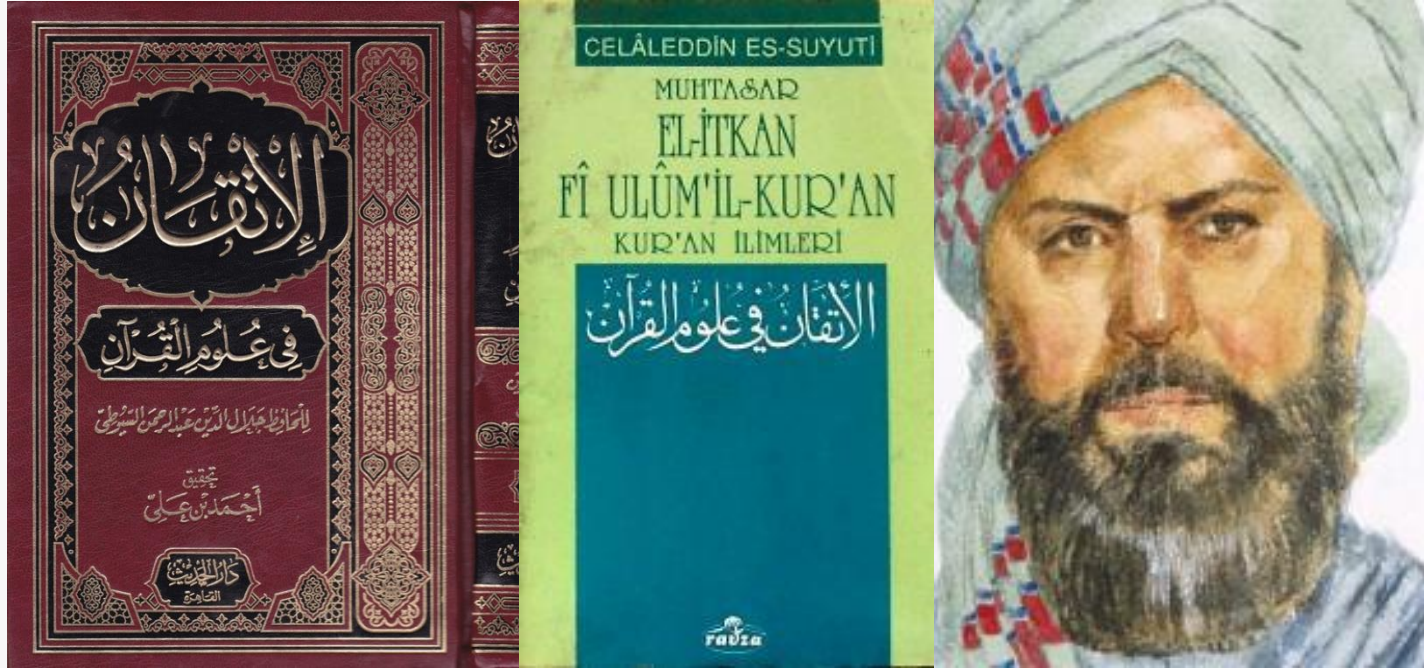
- Ez-Zerkeşî (794/1392), el-Burhân fî ulûmi'l-Kur'ân (En önemli, ilk sırada...)

• (En önemli, ilk sırada...)

Ez-Zerkeşî

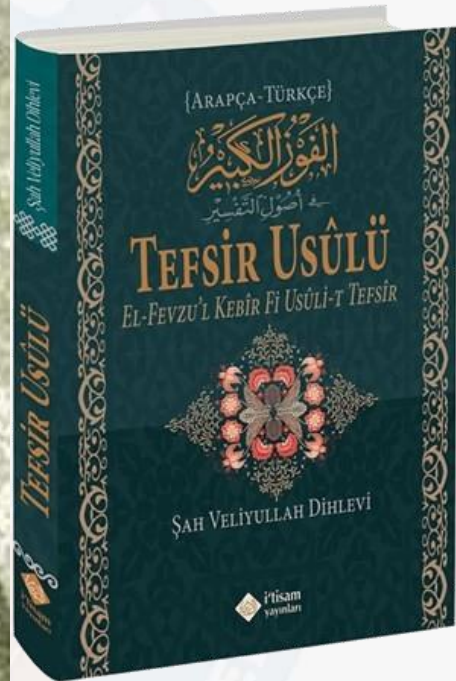
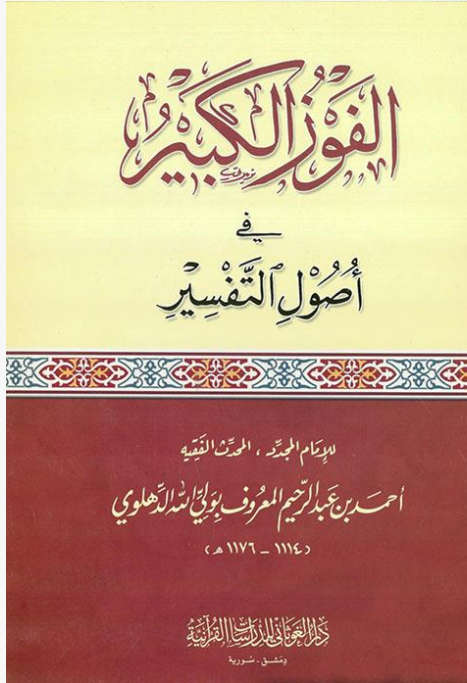

Diyanet-SenTV

- Es-Suyûtî (911/1505), el-İtkân fî ulûm'il-Kur'ân (En önemli, ikinci sırada...)

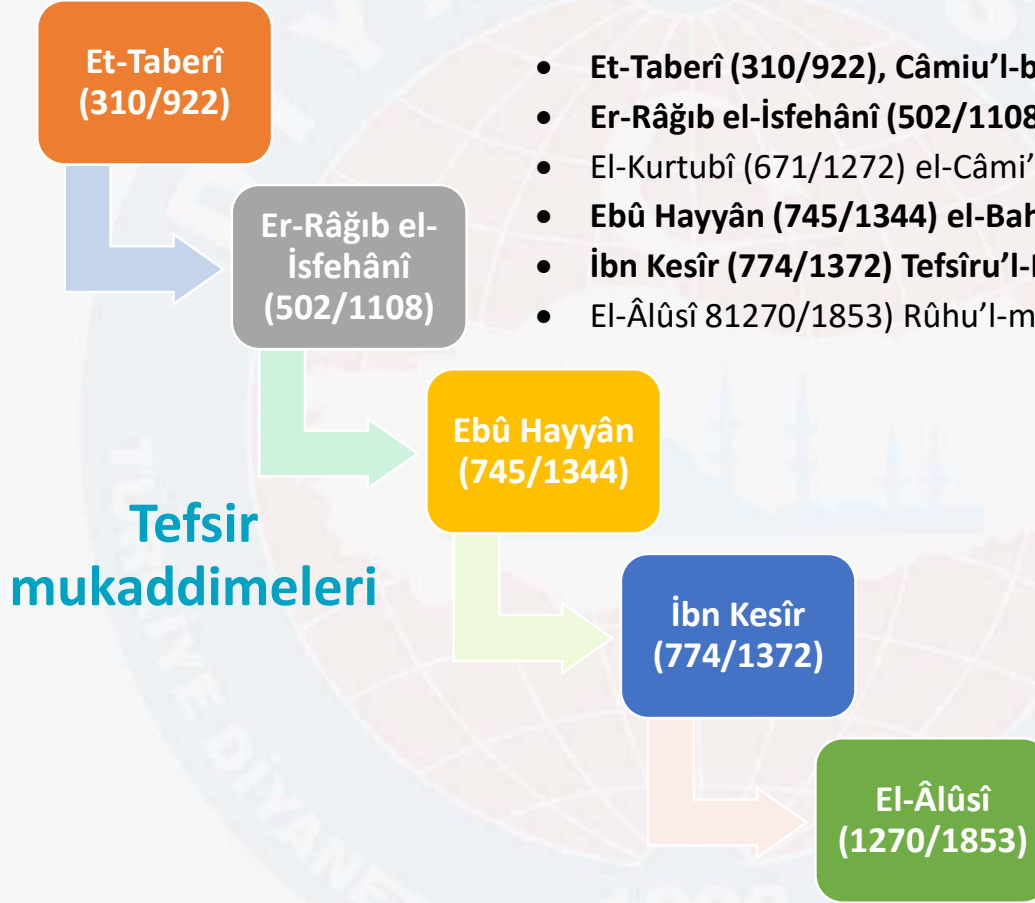
- Ed-Dihlevî (1176/1764), el-Fevzu'l-kebîr fî usûl't-tefsîr (Fikrî ve içtihadî yöne ağırlık vermiş...)

Tefsir mukaddimleri: Kur'ân'ın nüzulü, kırâatı, kitabeti, tertibi, cem'i, istinsahı, faziletleri, i'râbı ve i'câzı...

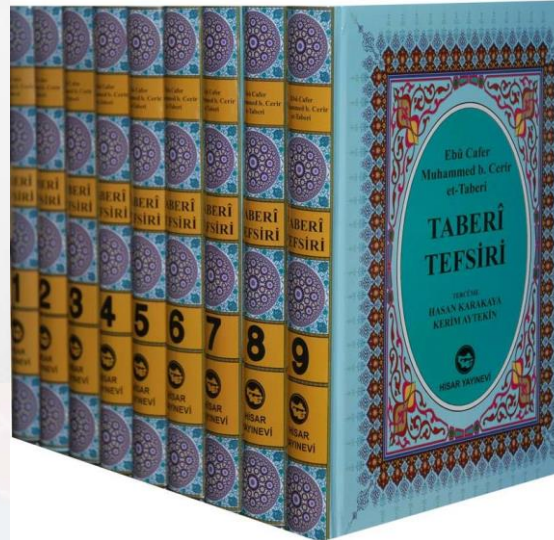
Tefsir mukaddimleri:

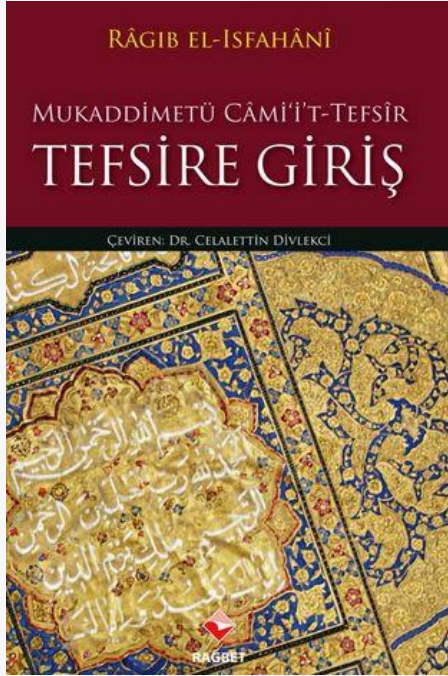
- Et-Taberî (310/922), Câmiu'l-beyân an te'vîl-il-Kur'ân*
- Er-Râğıb el-İsfehânî (502/1108) Mukaddimâtu'l-Tefsîr
- El-Kurtubî (671/1272) el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân
- Ebû Hayyân (745/1344) el-Bahru'l-Muhît
- İbn Kesîr (774/1372) Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm **
- El-Âlûsî 81270/1853) Rûhu'l-meânî

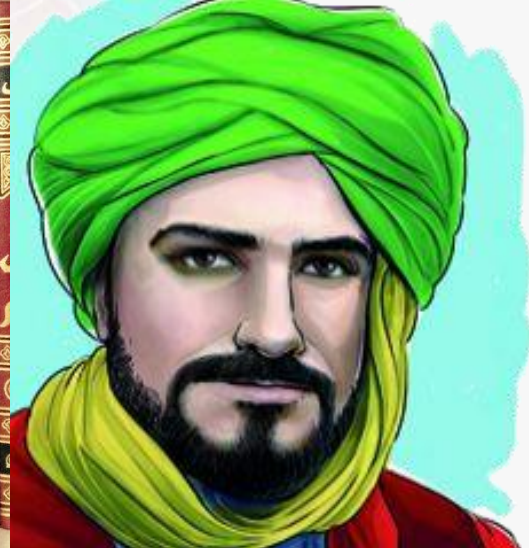
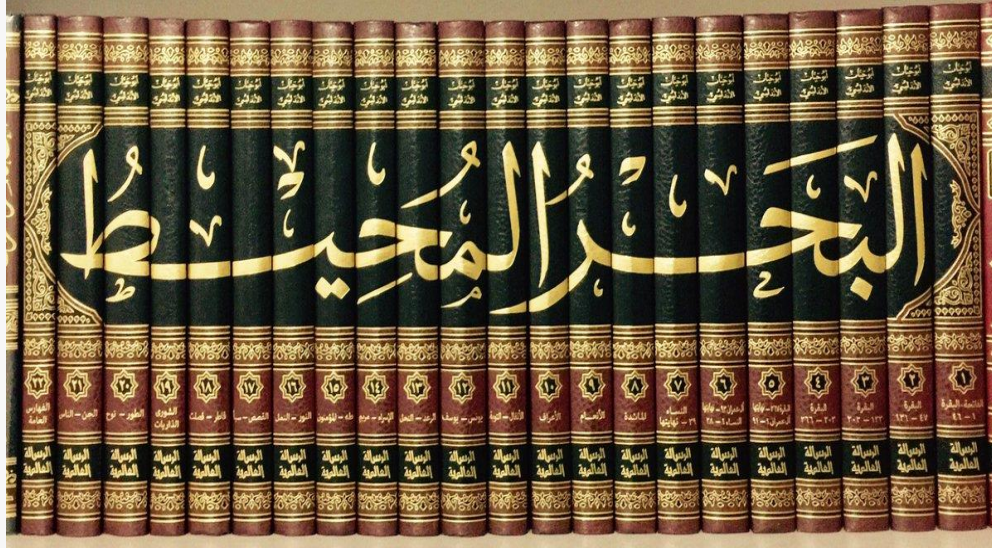
- Et-Taberî (310/922),
Câmiu'l-beyân an
te'vîl-il-Kur'ân*

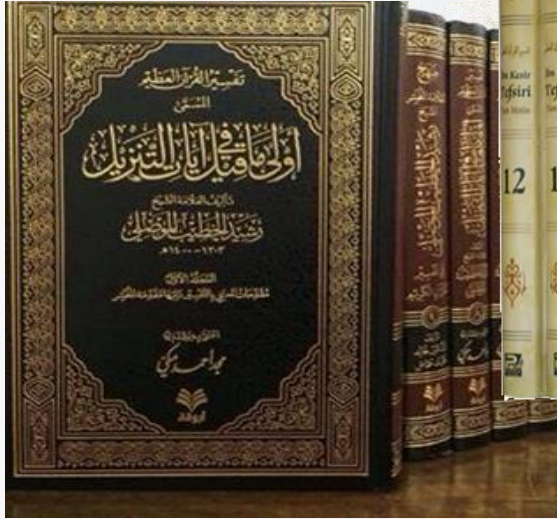
- Er-Râğıb el-İsfehânî
(502/1108)
Mukaddimâtu'l-Tefsîr

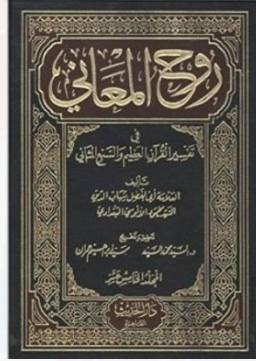
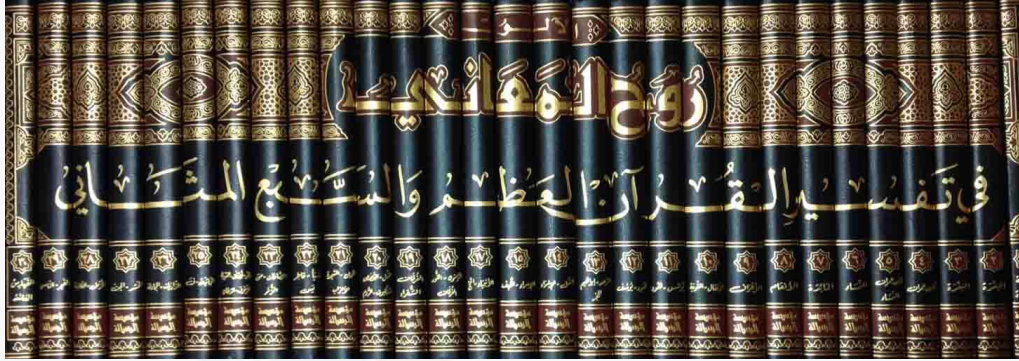
- Ebû Hayyân (745/1344) el-Bahru'l-Muhît

- İbn Kesir (774/1372)
Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm **

- El-Âlûsî (1270/1853) Rûhu'l-meânî

Tefsir mukaddimeleri

- **Taberî**
- **İsfehânî**
- **Ebû Hayyân**
- **İbn Kesîr**
- **Âlûsî**

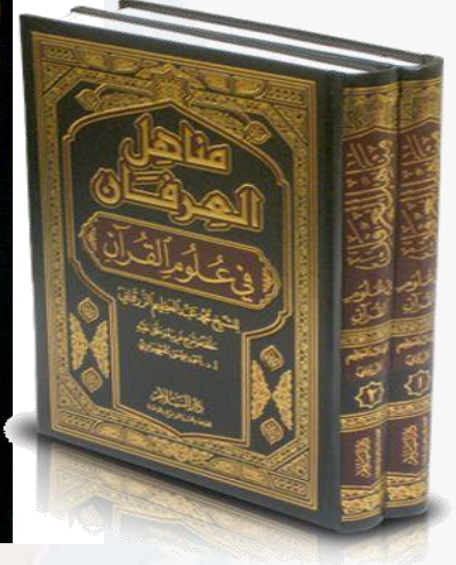
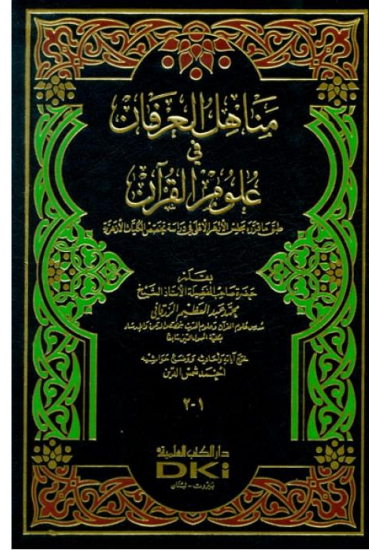
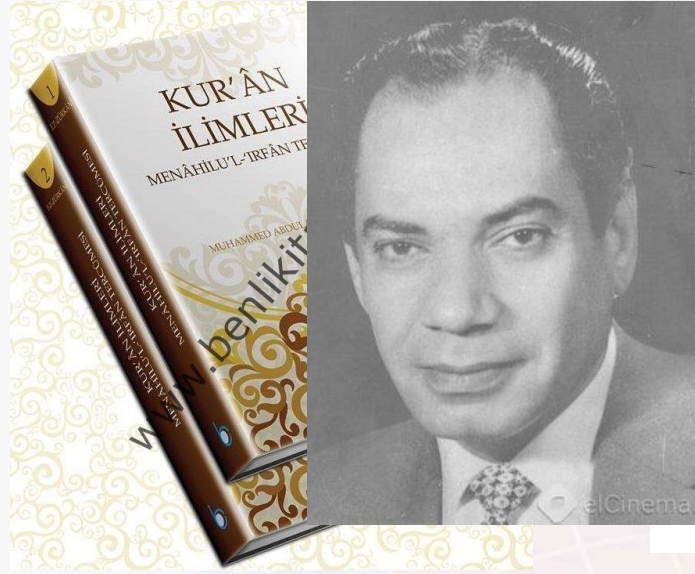

Diyanet-SenTV

Arapça Te'lifler:

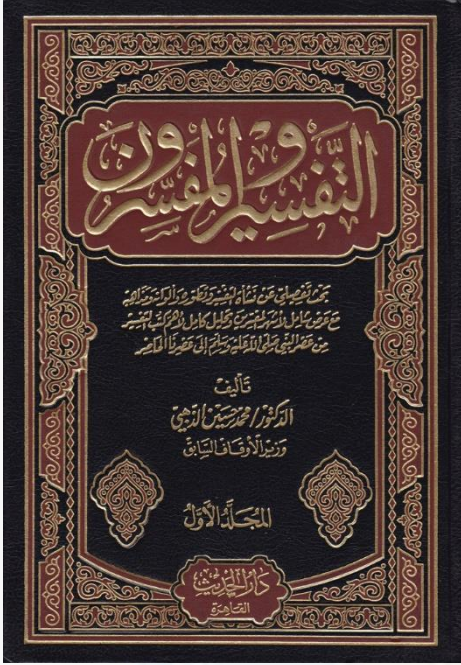
- Ez-Zerkânî (1367/1948) Menâhi'l-irfân...
- Ez-Zehebî (1399/1978) Et-Tefsîr ve'l-Müfessirûn
- Subhi Sâlih (1399/1978) Mebâhis...
- Muhammed İzzet Derveze, kur'ânu'l-mec3id
- Muhammed Ali es-Sâbûnî, et-Tibyân...
- Emin el-Hûlî, et-Tefsîr...

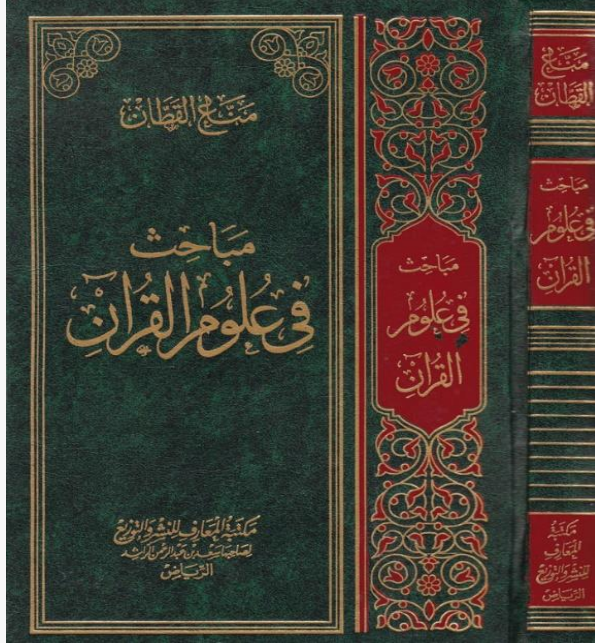
- Ez-Zerkânî (1367/1948) Menâhi'l-irfân...

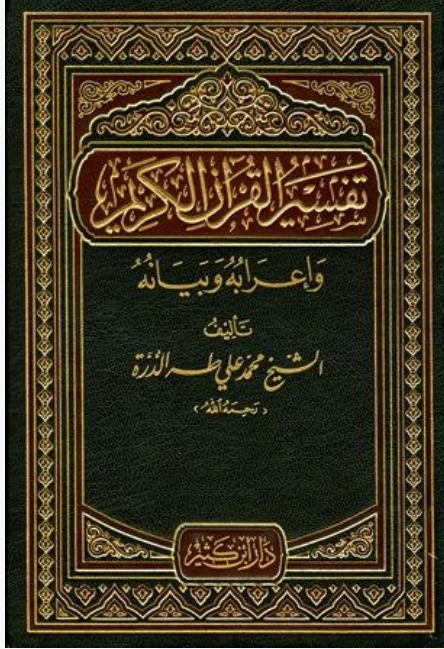
- Ez-Zehebî (1399/1978) Et-Tefsîr ve'l-Müfessirûn

- Subhi Sâlih (1399/1978) Mebâhis...

- Muhammed İzzet Derze, Kur'ânu'l-Mecid

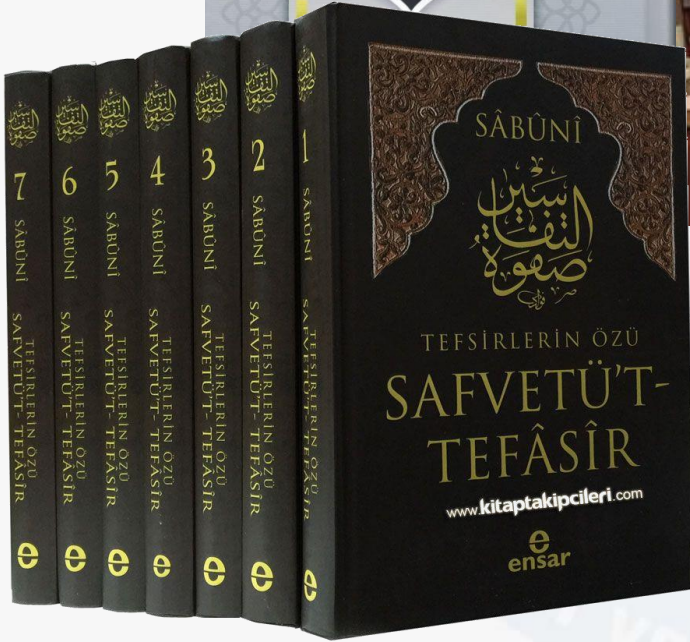
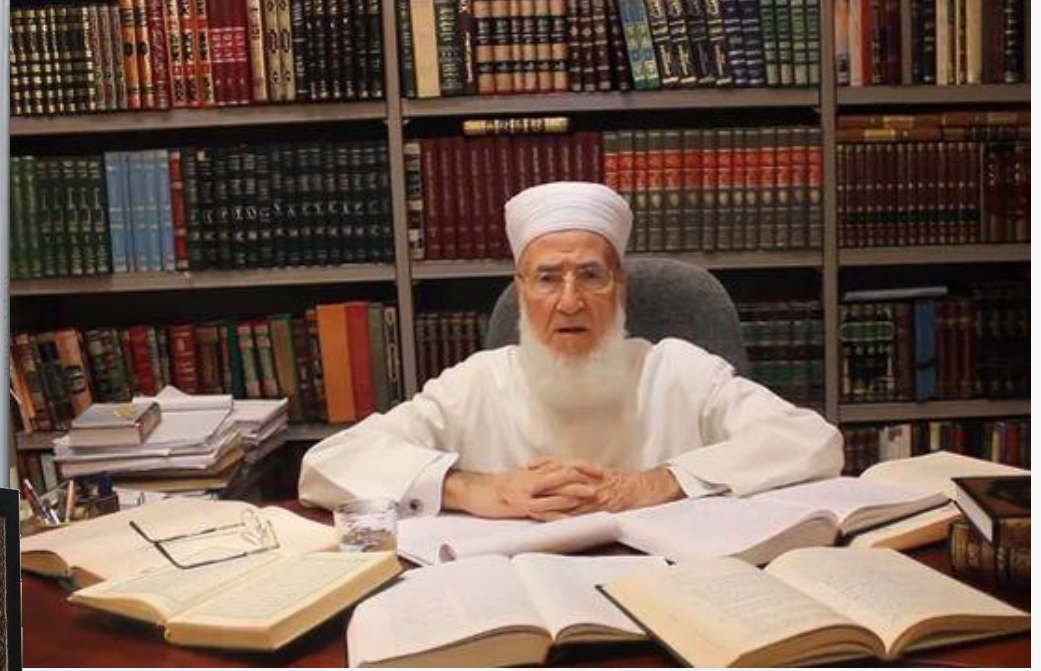

التبىان فى صوغ الفلك

بقلم خادىء الكتاب والسنة

الشيخ محمىء الصابونى

الاساتذ جامعة مصرى بكة الربة

- Muhammed Ali es-Sâbûnî, et-Tibyân...

Diyanet-SenTV

KUR'ÂN TEFSİRİNDE YENİ BİR METOD

Yazarı
Prof.Emin el-Hûlî

Tercüme
Doç.Dr. Mevlüt GÜNGÖR

İstanbul, 1995

- Emin el-Hûlî, et-Tefsîr...

Diyanet-SenTV

Türkçe Te'lifler:

- Bursalı Mehmet Tâhir (1861/1924) Delîlu't-tefâsîr
- Bergamalı Cevdet Bey (1834/19259 Tefsir Tarihi
- İsmail Hakkı İzmirli (1868/19469 Tarih-i Kur'ân
- Ömer Rıza Doğrul (1372/1952) Kur'an Nedir?
- Ömer Nasûhi bilmen (1391/1971) Büyüt Tefsir Tarihi
- Osman Keskioglu (1410/1989) Kur'an Tarihi
- Muhammed Hamîdullâh (1908/2002) Kur'an Tarihi
- İsmâîl Cerrâhoğlu, (D. 1929/.....) Tefsir Usûlü
- Mehmet Sofuoğlu (1408/1987) Tefsire Giriş

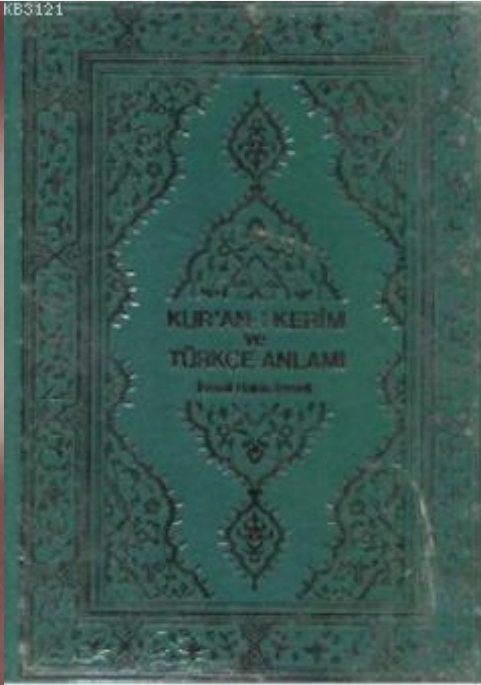
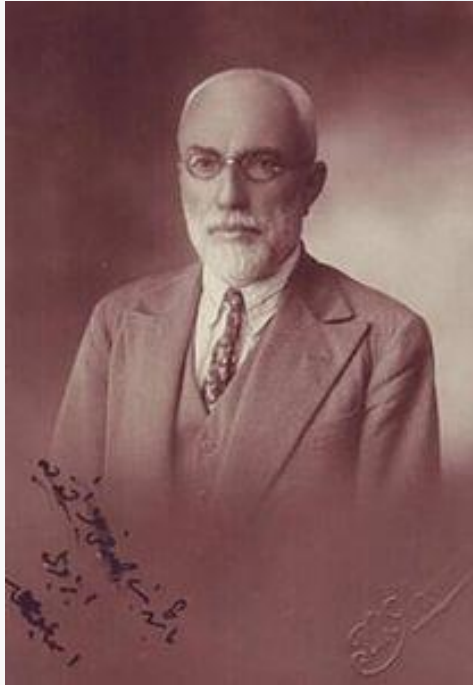
- Türkçe Te'lifler:
- Bursalı Mehmet Tâhir (1861/1924) Delîlu't-tefâsîr

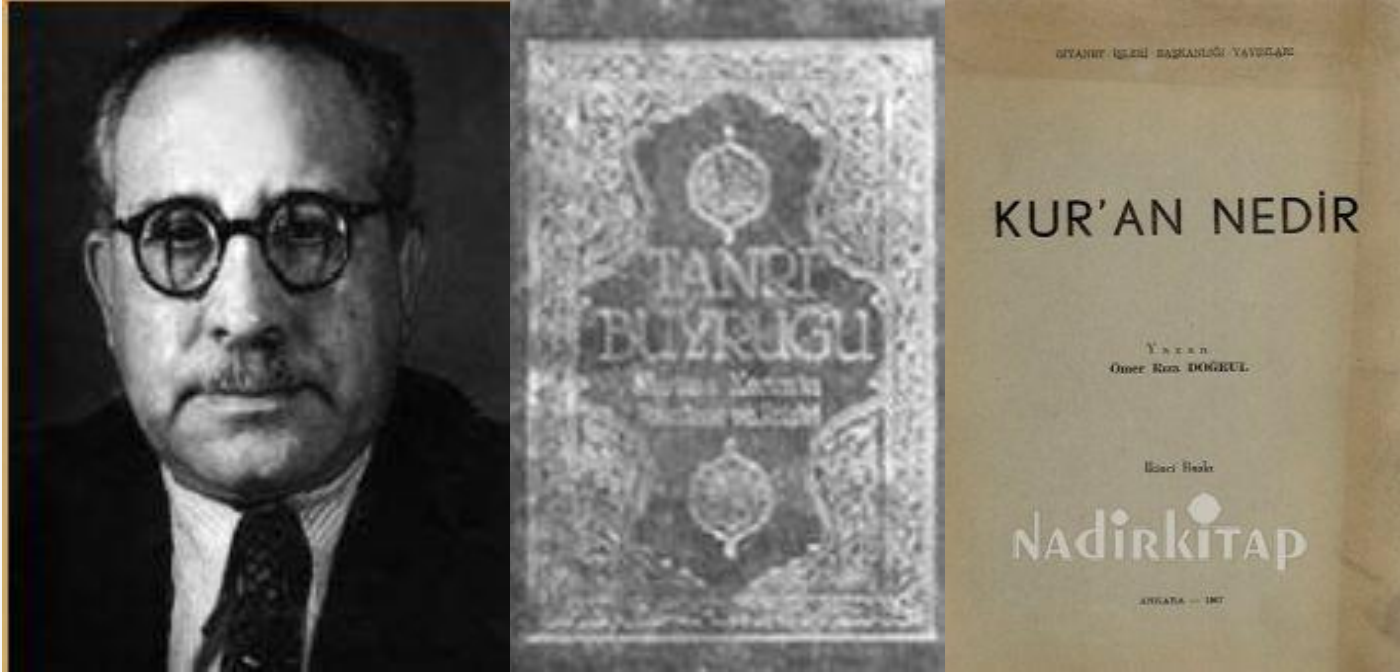
- Bergamalı Cevdet Bey 1834/1925 Tefsir Tarihi

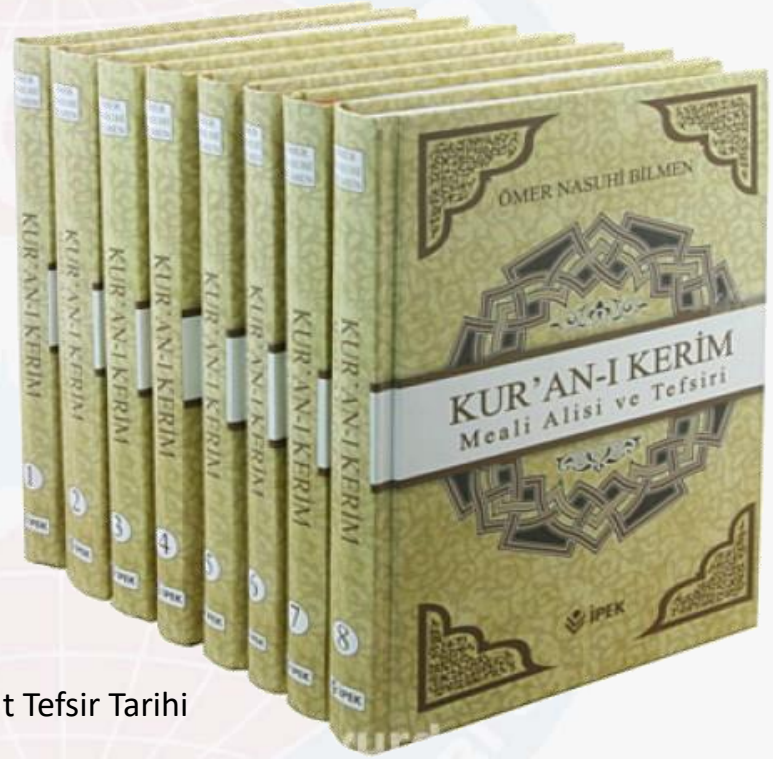
- İsmail Hakkı İzmirli (1868/19469 Tarih-i Kur'ân

- Ömer Rıza Doğrul (1372/1952) Kur'an Nedir?

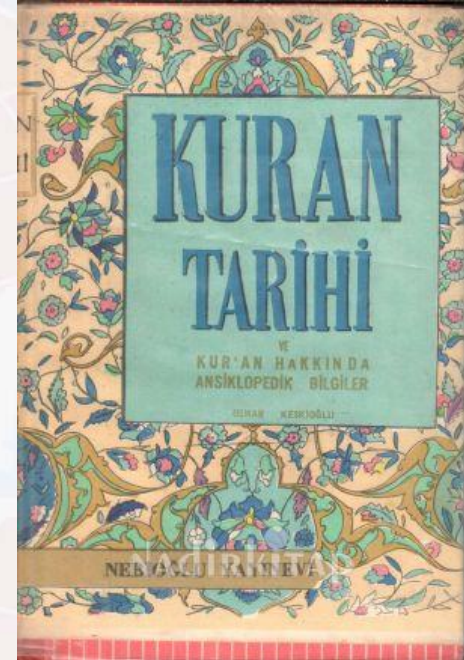

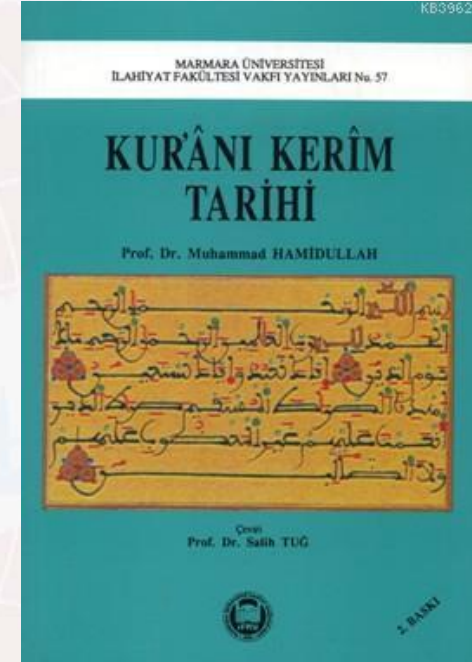
- Ömer Nasûhi bilmen (1391/1971) Büyüt Tefsir Tarihi

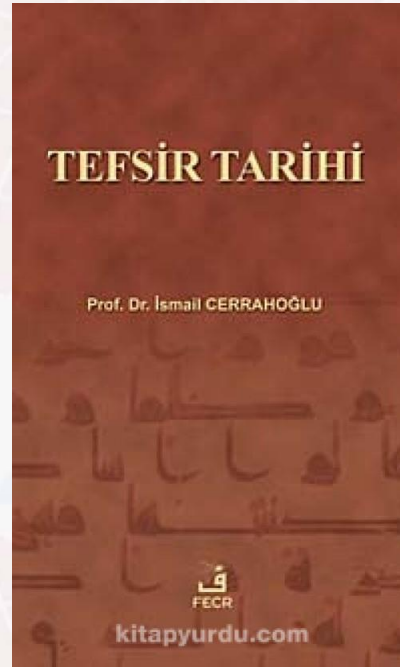
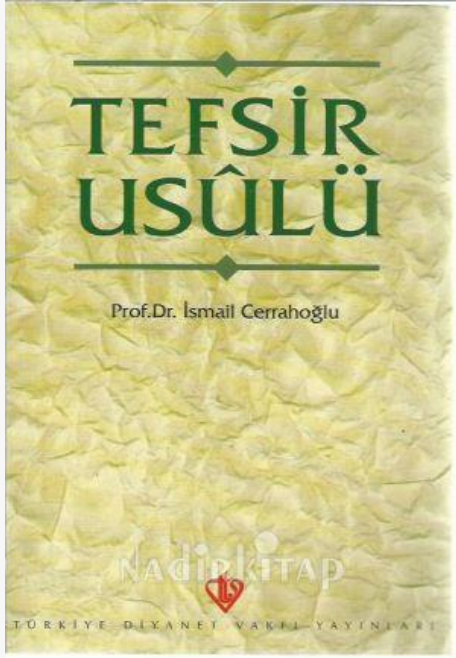
- Osman Keskiöglü
(1410/1989)
Kur'an Tarihi

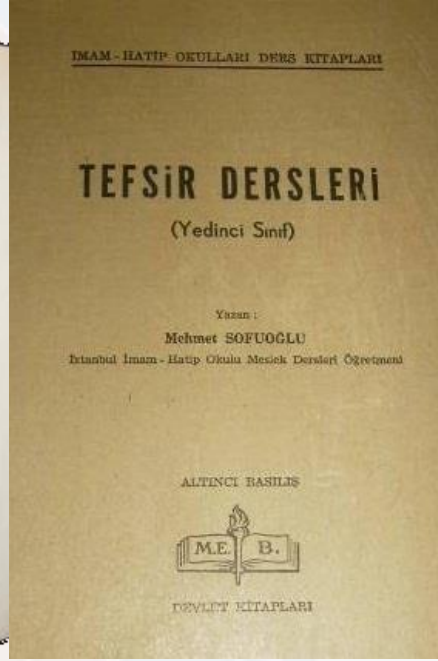
- Muhammed Hamîdullâh (1908/2002) Kur'an Tarihi

- İsmâîl Cerrâhoğlu, (D. 1929/.....) Tefsir Usûlü

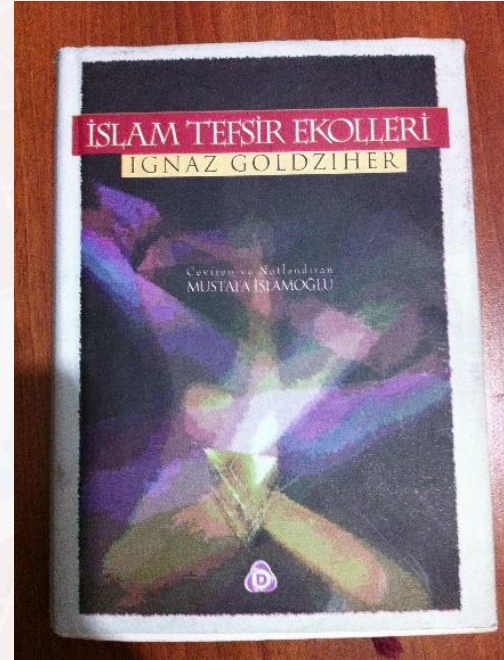
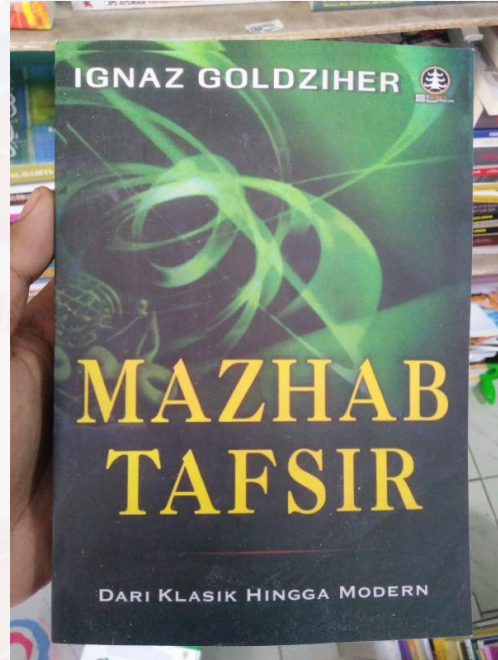
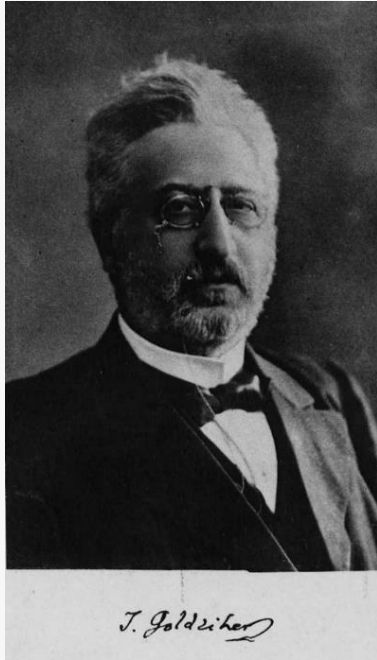
- Mehmet Sofuoğlu (1408/1987) Tefsire Giriş

Batı Dillerinde Yazılmış Eserler:

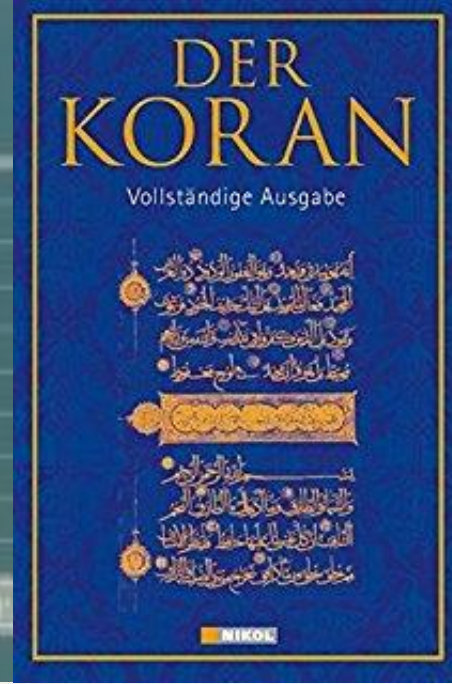
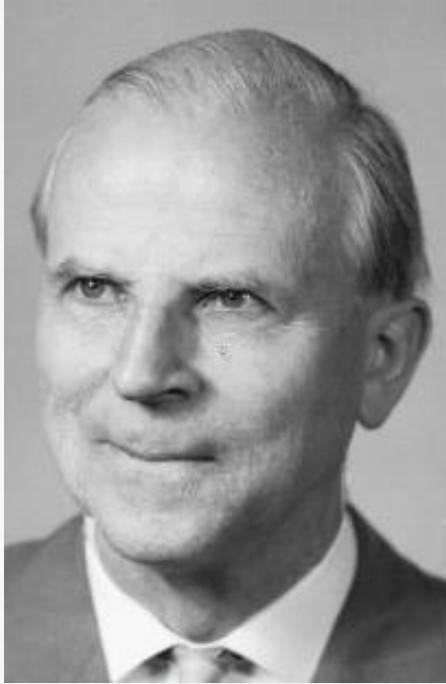
- Ignaz Goldziher
- Rudi Paret
- T. Nöldeke-F.Schwally
- H. Hirschfeld
- Arthur Jeffery
- T. Sabbagh
- Jacques Jomier
- Wansbrough

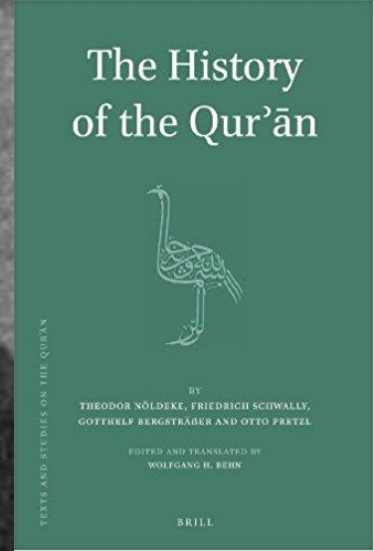
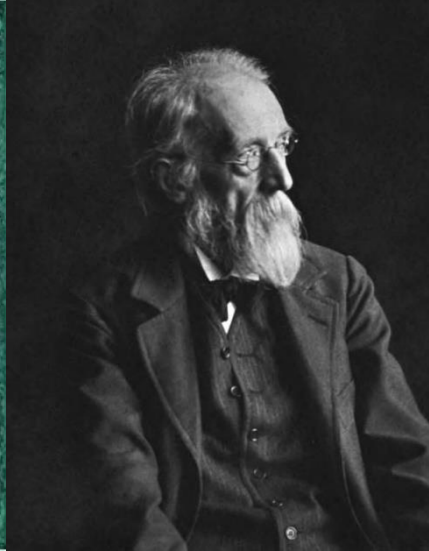
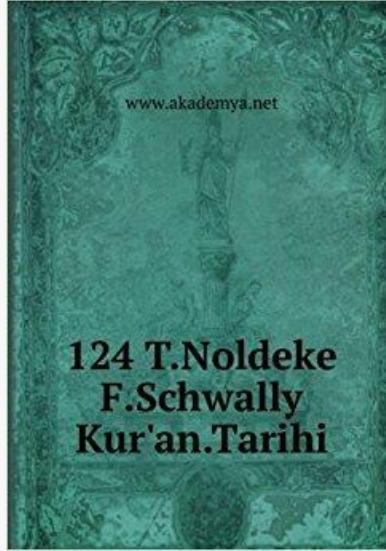
- Ignaz Goldziher

- Rudi Paret

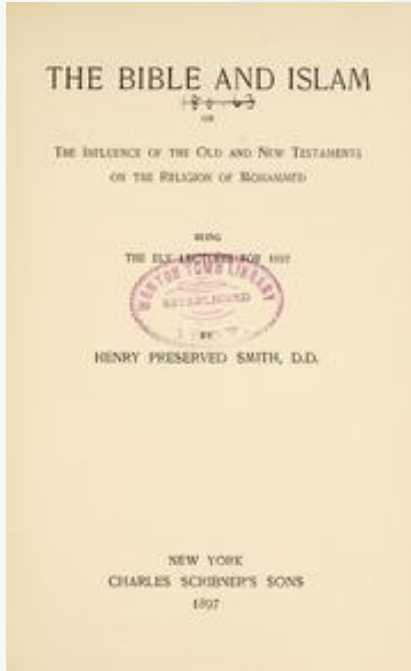

• T. Nöldeke-

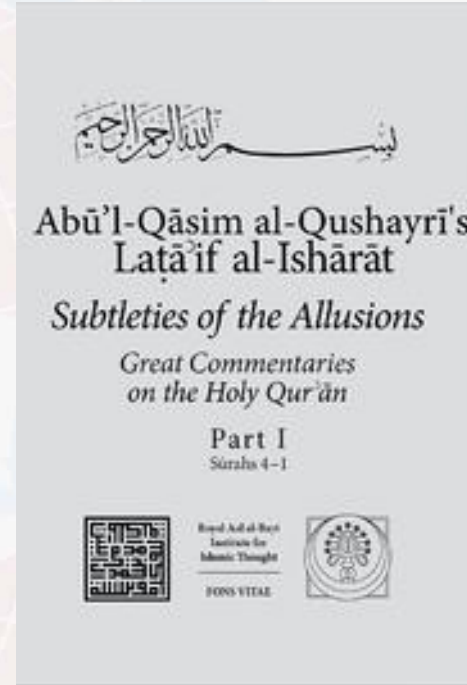
• F. Schwally

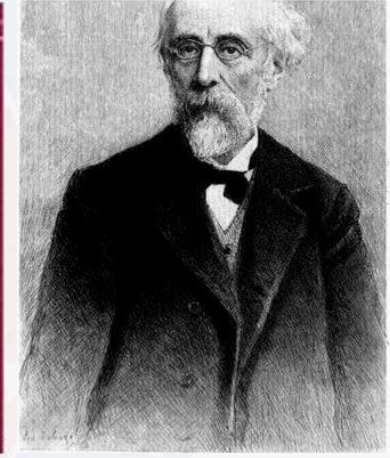
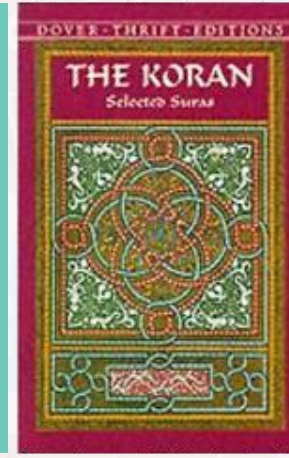
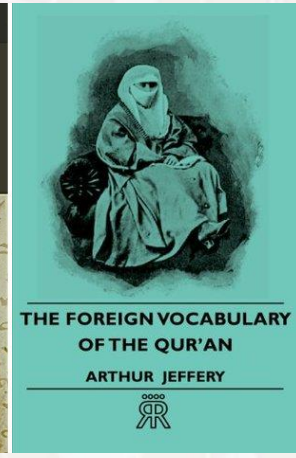
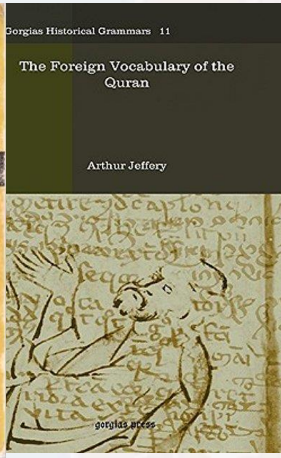
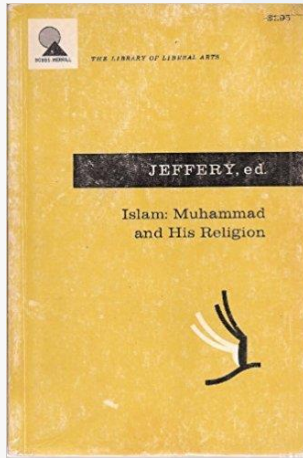

Diyanet-SenTV

- H. Hirschfeld

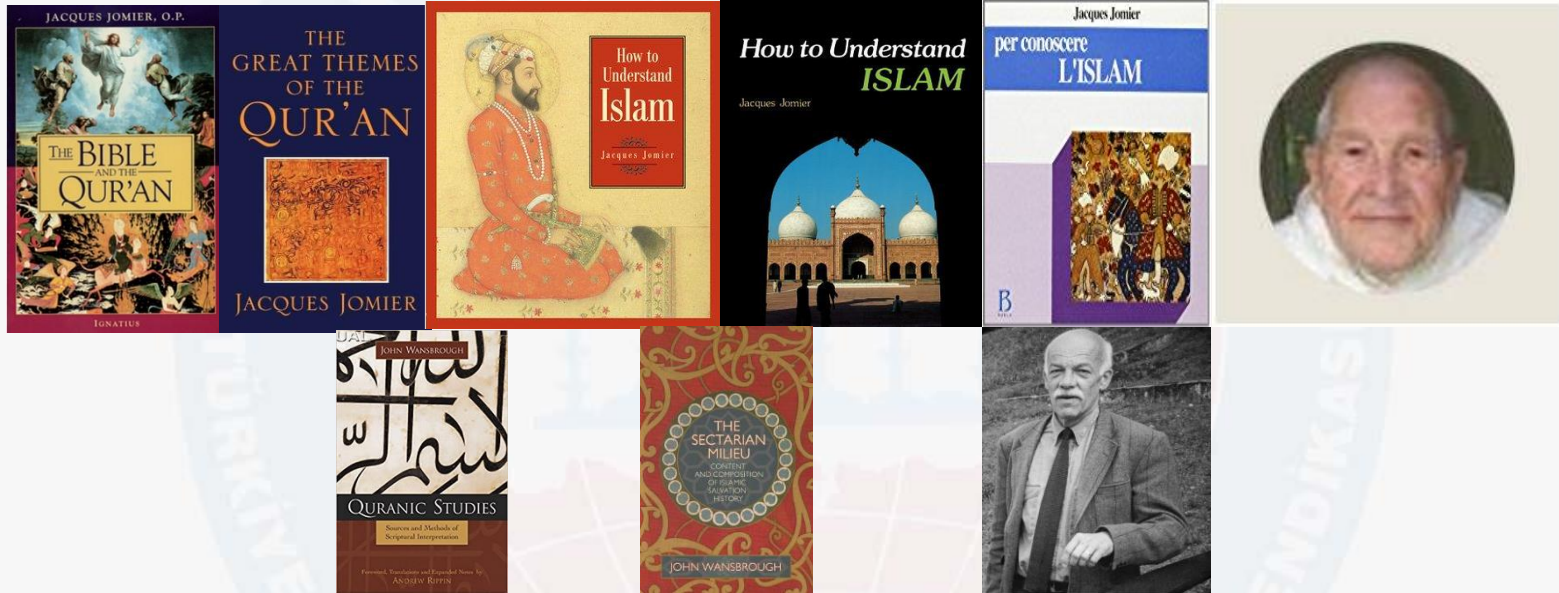

- Arthur Jeffery

- T. Sabbagh

- Jacques Jomier

- Wansbrough

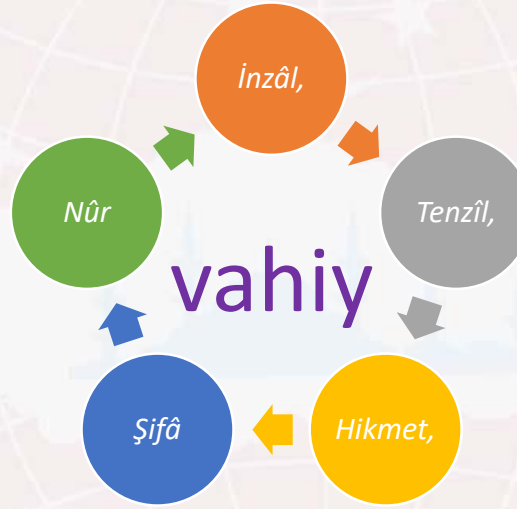

II.
KUR'AN'IN
NÜZÛLÜ
VE
METİNLEŞMESİ

Vahiy, Allah'ın insanlara ulaştırmak istediği buyruklardır.

gibi kavramlar vahiy anlamındadır.

Vahiy;

...ese vermek

...mak

...elkin etmek,

...retmek,

...fısıldamak,

...ilham etmek,

...gizli ve süratli bir şekilde bildirmek,

manalarındadır.

Diyanet-SenTV

Allah;

göklere,

yeryüzüne,

balasına,

Musa'nın annesine,

görev ve hareket tarzlarını bildirmiştir.

Diyanet-SenTV

Vahiy ile ilgili kavramlar

türevleriyle birlikte

80

ayette geçer.

﴿٤﴾ إِنَّهُ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

O, kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir. ﴿4﴾

Necm suresi, 4. ayet

Diyanet-SenTV

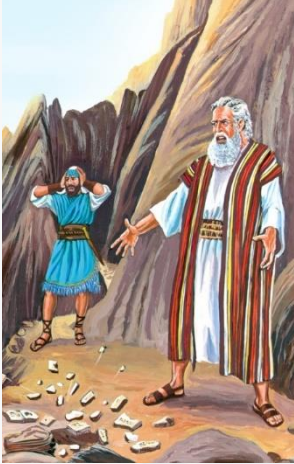
- Vahiy **vasıtalı** ve **vasıtasız** olarak da doğrudan peygamberin kalbine **ilkâ** edilmiştir.

- Vahiy doğrudan doğruya bilgi aktarılması Musa'nın annesine ve İsa'nın havarilerine bu tür iletişimle vahiy verilmiştir.

- Vahiy sözlü iletişimle olmuştur.
- Musa'ya ve peygamberimize doğrudan kalbine ilkâ edilmiştir.

Sâdık
rüyalar

Nebevî
ilham

Diyanet-SenTV

Nüzûlü:

- 23 senelik vahiy tarihidir.
- Toptan değil, tedricen inmiştir.

610-632

İlk vahiy Ramazan ayında,
Kadir gecesinde inmeye başlamıştır.

- İlk vahiy sadık rüya yoluyla gelmeye başlamıştır.

EZBERLENMESİ
KOLAYLAŞTIRIL
MIŞTIR.

- Kur'an tedricen gönderilerek

MUHATAPLARIN
SORULARINA CEVAP
VERİLMİŞTİR.

PEYGAMBERİN
KALBİ
PEKİŞTİRİLMİŞTİR.

MANALARI
KAVRANMIŞTIR.

HÜKÜMLER HAYATA
GEÇİRİLMESİ
KOLAYLAŞTIRILMIŞTIR.

- Tevrat İbranice,

- İncil Ârâmice,

- Kur'an Arapça dili ile gönderilmiştir.

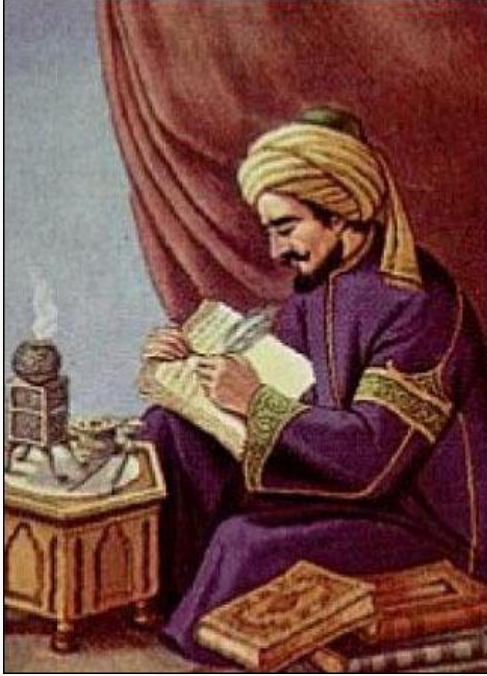
METİNLEŞMESİ

Tespiti:

- Hem ezberleniyordu
- Hem de yazılıyordu.

Yazılması:

- İlk zamanlarda bile Hz. Ömer'in kız kardeşinin **elinde bulunan ayetler** onun yazıldığını gösteriyor.

Peygamber kâtiplerine hangi ayetin nereye yazılacağını tarif ediyordu.

Diyanet-SenTV

- Ayetlerle **düşman memleketlerine** gidilmesi yasaklanmıştı.

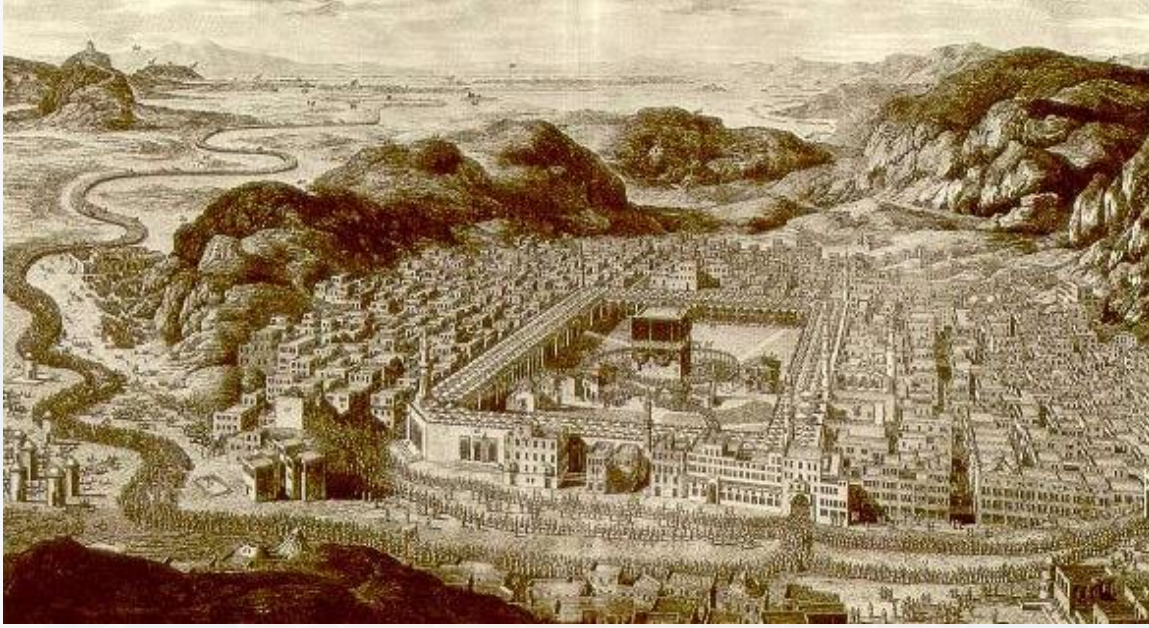

- Zeyd b. Sabit peygamberin yanında yazı kalemi ve mürekkebi bulunduruyordu ve peygamber, benden Kur'an dışında bir şey yazmayın diyordu.

- Peygamber, benden **Kur'an dışında bir şey** yazmayın diyordu.

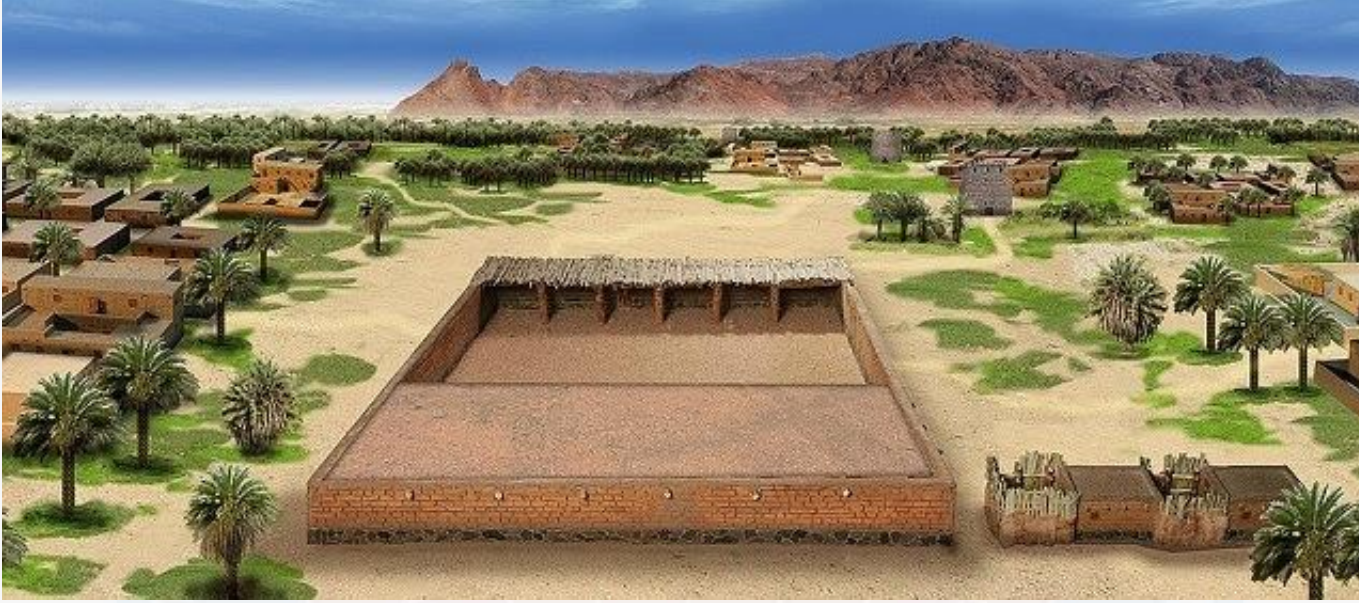

- Mekke'de ilk vahiy kâtibi Abdullah b. Sa'd Ebî Serh'dir.

Medine'de ilk vahiy kâtibi Ubeyy b. Ka'b'tır

- O olmadığında Zeyd b. Sabit'tir.

Vahiy

- ince taşlara,

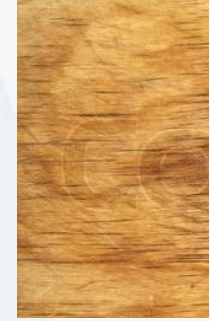
- hurma dallarına,

- kürek kemiklerine,

- bez parçalarına,

- tahtadan tabletlere,

- parşömen denilen özel bir deri üzerine yazılmıştır.

- derilere,

Kur'an'ın Derlenmesi:

- Ebubekir zamanında Yemâme Savaşı'nda birçok kurra şehit edilmişti.
- **Birçok** şehit verilmişti.
- Bunların **500-700**'ü hafızdı. Burada şehit sayısı abartılı olabilir denilmiştir. 17 diyenler var.

- Hz. Ömer acilen Kur'an'ın derlenmesi gerektiğini Ebu Bekir'e teklif etmiştir.

610-632

- **H.z. Ebu Bekir,**

Kur'an'ı toplama işini

Zeyd b. Sabit'e vermiştir.

- Kur'ân'ın tamamı **peygamber döneminde** yazıya geçirilmiştir.

- Zeyd, Kur'an metinlerini **bir yılda** toplayabilmiştir.

- Zeyd b. Sabit **başkanlığında** Kur'an ayetleri toplanmıştır.
- **İki şahit** ile metinler toplanmıştır.

- Son düzelti yapılırken **üç ayetin yazılmadığını** görmüş ve eklemiştir. (Tevbe 128 ve 129 ve Ahzab, 23. ayet) bu ayetler **Huzeyme**'den gelmiştir.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ
مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

Andolsun, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı şefkat ve merhamet doludur. ﴿128﴾

Tevbe 128. ayet

Diyanet-SenTV

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۚ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Buna rağmen yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter, O'ndan başka tanrı yoktur, ben yalnız O'na güvenip dayanırım; O, büyük arşın sahibidir. ﴿129﴾

Tevbe 129. ayet

Diyanet-SenTV

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ
مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

Müminlerden bir kısmı Allah'a verdikleri sözü yerine getirdiler, kimileri onun yolunda can verdiler, kimileri de ecellerini bekliyorlar; (vaadlerini) asla değiştirmediler. ﴿23﴾

Ahzab, 23. ayet

Diyanet-SenTV

- Son düzelti yapılırken üç ayetin yazılmadığını görmüş ve eklemiştir. (Tevbe 128 ve 129 ve Ahzab, 23. ayet) bu ayetler Huzeyme'den gelmiştir.

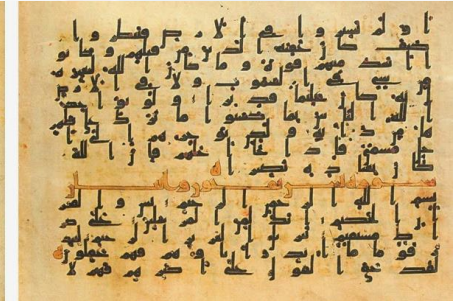

- **ibn Mes'ud**'un teklifiyle

ilk Kur'an nüshasına

Mushaf denilmiştir.

İlk Mushaf,

- önce **Ebubekir**'de
- daha sonra **Ömer**'de
- ve sonra da kızı **Hafsa**'da kalmıştır.
- En son da **Abdullah ibn Ömer**'de kalmıştır.

Kur'an'ın oğaltılması:

- Hz. Osman'ın hilafeti esnasında **istinsah** edilmiştir.

Çoğaltılmasının en önemli gerekçeleri şunlardı:

- **Kıraat** ile ilgili ihtilafları çözmek,
- **ayetlere yapılan açıklamaların ayet sanılmasının** önüne geçilmesidir.

- Çoğaltılırken **Zeyd b. Sabit'in nüshası esas** alındı.

- Tilaveti neshedilen ayetler yazılmadı.

(**Emzirme ayeti** gibi),

Bazı rivayetlerde hem tilaveti ve hem de hükmü nesh edilen ayetlerden söz edilmektedir. Bunların sayılarının yanında yer aldıkları rivayetler de çeşitli değerlendirmelere tabi tutulmuşlardır. Hz. Aişe, şöyle demiştir: "**On defa emzirme haramlık hükmü doğurur**" ayeti; Kur'an'da yer almaktaydı. Ancak daha sonra bu, "**bilinen beş emme ile süt akrabalığı olur**" ayetiyle neshedilmiştir. (Müslim, Reda,24) Yani ilk ayet hem hükmüyle ve hem de tilavetiyle nesh edilirken ikinci ayetin hükmü baki kalmıştır.

- **Kureyş lehçesi** esas alındı.

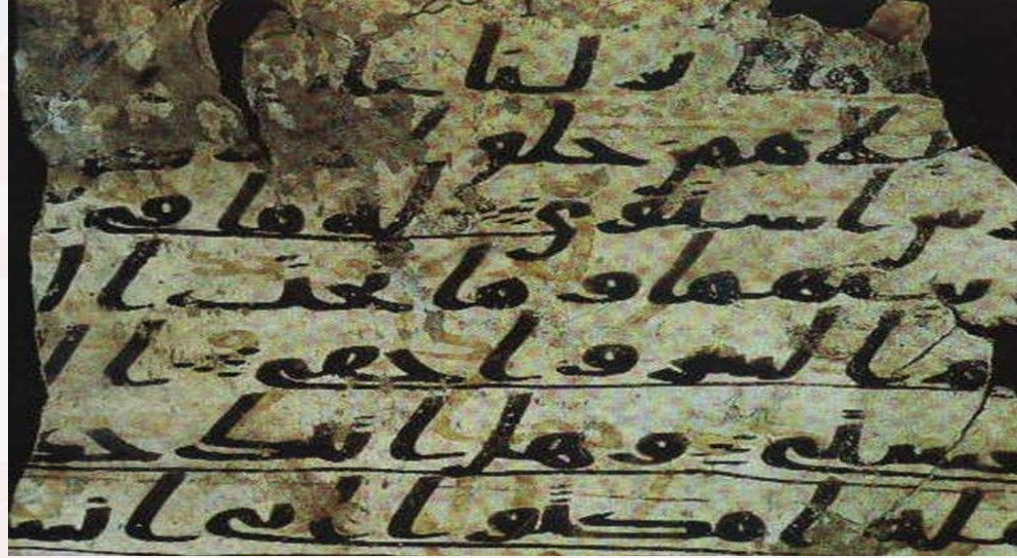

- Mushafa uymayan nüshalar imha edildi.

- Ayetlerin **şahsi açıklamaları** ayetten sanılmıştı bunlar alınmadı.

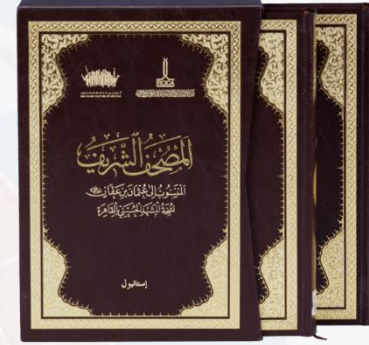
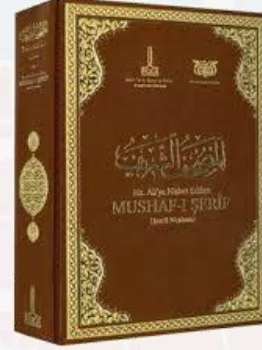

Özel nüshalar vardı,

1. Hz. Ali,
2. Ubeyy b. Ka'b,
3. Abdullah b. Mes'ud
4. Ebu Musa el-Eş'ari.

İstinsah faaliyeti öncesinde bu koleksiyonlardan

- Übey b. Kâ'b mushafı Şam,
- İbn Mes'ûd mushafı Kûfe,
- Mikdâd b. Esved mushafı Dımaşk,
- Ebû Mûsâ el-Eş'arî mushafı Basra bölgesinde yaygınlık kazanmıştır.

- İstinsah heyeti

5 senede

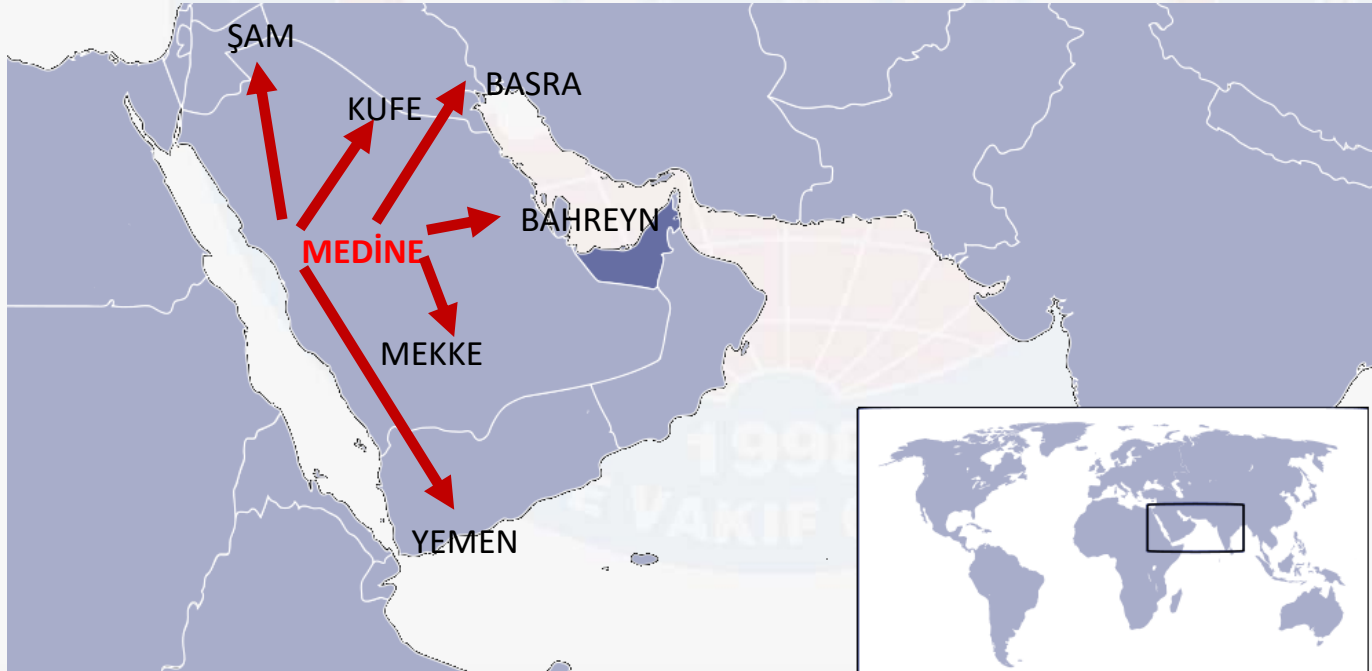
bunu tamamladı.

7 nüsha çoğaltıldı.

1. Medine (İmam Mushaf),
2. Mekke,
3. Kûfe,
4. Basra,
5. Şam,
6. Yemen,
7. Bahreyn

şehirlerine gönderildi.

Diyanet-SenTV

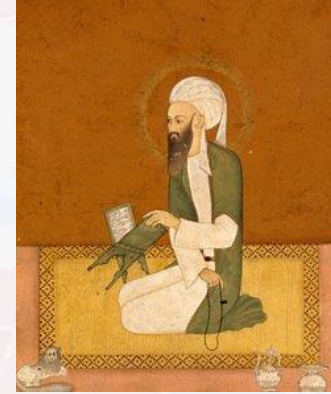
Amr b. As

- Hz. Ali ile Muaviye arasında çıkan Sıffin Savaşı'nda (36/656) Amr b. As'ın işaretiyle 500 tane Kur'an nüshası havaya kaldırılmıştır.

- Ebubekir zamanında toplanan mushafın
- Medine valisi **Mervan b. Hakem** (65/685) tarafından yakılması
- **imam Mushaf** hakkında şüpheleri ortadan kaldırmıştır.
- Bazılarını **Ebubekir mushafı**nda bu ayet mevcut değildi gibi dedikoduları engellemek içindir.

- Asıl dört nüsha kaybolmuştur.

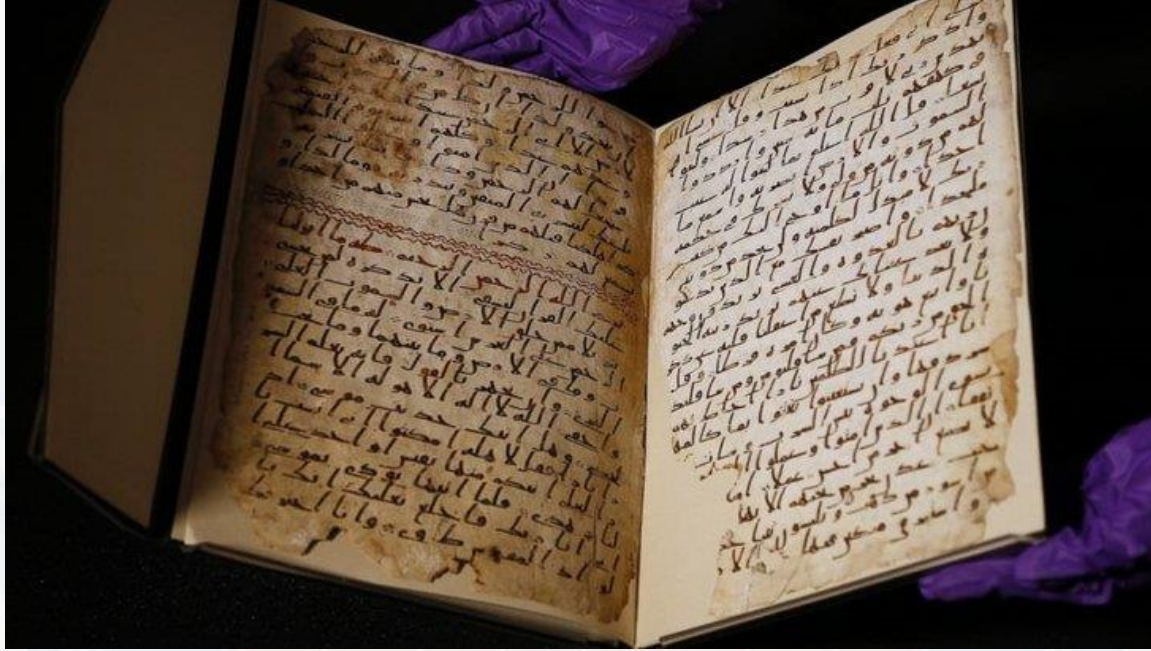
- Üç nüsha ise biri Topkapı Sarayı'ndadır.

- Bir diğeri Taşkent'tedir.

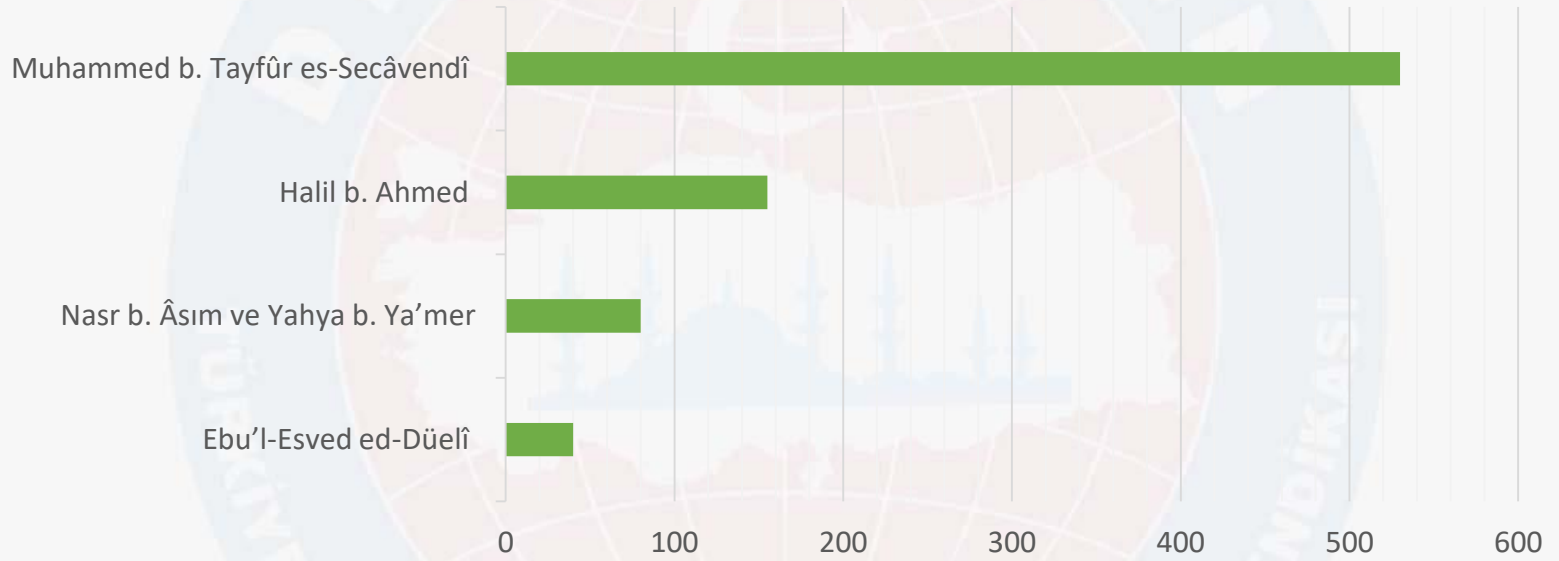

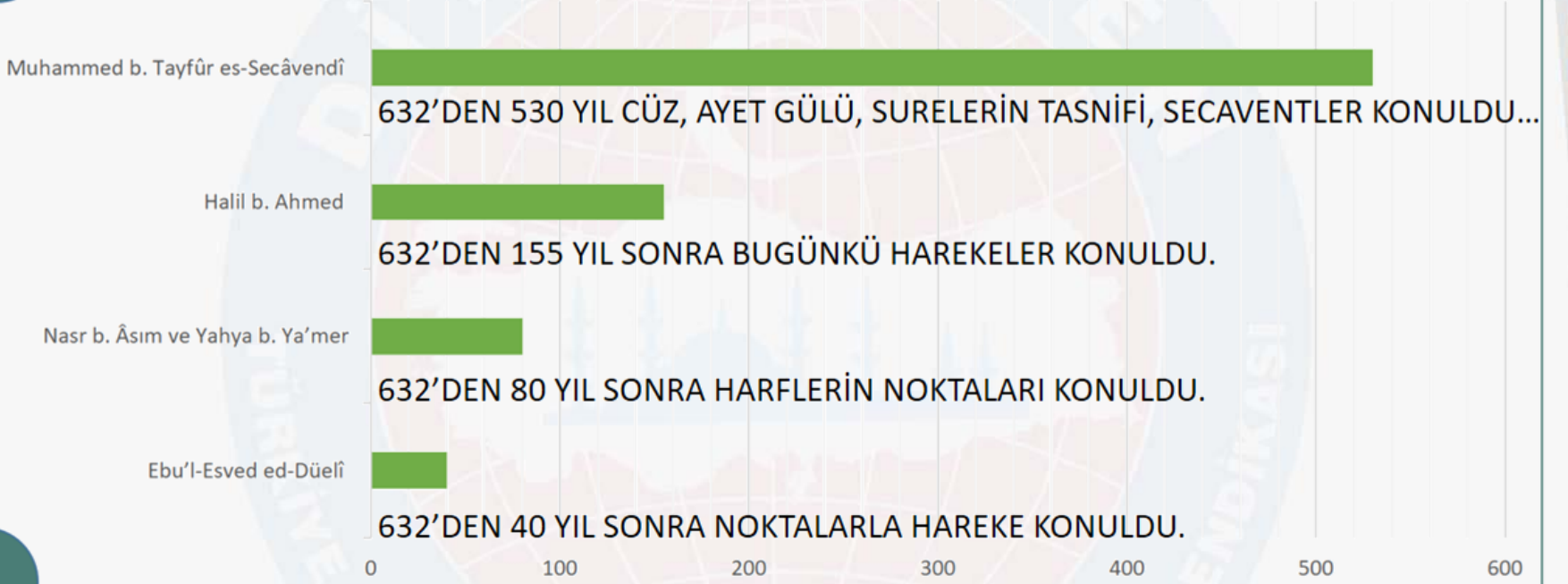
- Bir diğeri de Londra'da bulunmaktadır.

Kur'an'ın Yazım Tarihi

Kur'an'ın Yazım Tarihi

Kur'an'a Hareke ve Nokta Konulması:

- Basra valisi **Ziyad b. Sümeyye** (53/673)
- dil bilimcisi **Ebu'l-Esved ed-Düelî** (69/688)'den
- Kur'an'ın okunmasını kolaylaştıracak
- bir sistem geliştirmesini istemiştir.

Ziyad b. Sümeyye

Ebu'l-Esved ed-Düelî

- Tevbe 9/3 ayetini bir şahıs ve **rasulühû** kelimesini ve **rasûlihî** okuyunca yanlış önlemek için hareke koymaya karar verdi. Çünkü **Allah ve resulü müşriklerden beridir** yerine **Allah, müşriklerden ve resulünden beridir** anlamı çıkıyordu...

وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ

إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ

فَإِنْ تُبْتِئُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ

مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابِ آئِمٍ

وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَتُّمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ
مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

- Yine Allah ve resulünden bu büyük hac günü insanlara duyurudur: Allah ve resulünün müşriklerle hiçbir bağı yoktur. Şayet tövbe ederseniz, bu kendi iyiliğinize olur; eğer sırt çevirirseniz bilin ki siz Allah'ı âcizliğe düşüremezsiniz. (Resulüm!) İnkârcıları elem veren bir azapla müjdele! ﴿3﴾

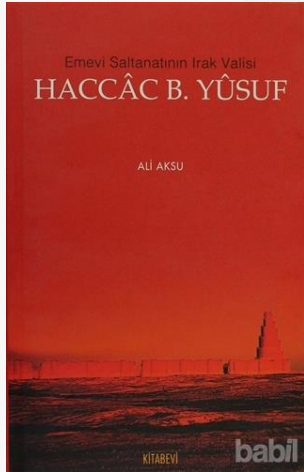

- Ziyad **30 kâtip** göndermiş yardımcı olması için.
- O, sadece birini seçmiş.

- Yazıdan farklı renkte bir mürekkeple **fetha için harfin üstüne**, **kesre için altına**, **ötre için harfin önüne** bir nokta koydurmuştur.

2. Harita: Emeviler Devleti'nin fetihlerden sonraki sınırları

- Irak valisi **Haccac b. Yûsuf** (95/713)

- devrin büyük âlimi **Nasr b. Âsım** (89/708) ve **Yahya b. Ya'mer** (129/746)

harfleri birbirinden ayırmak için
harflere noktalarını koydurmuştur.
Buna **i'câm** denilmiştir.

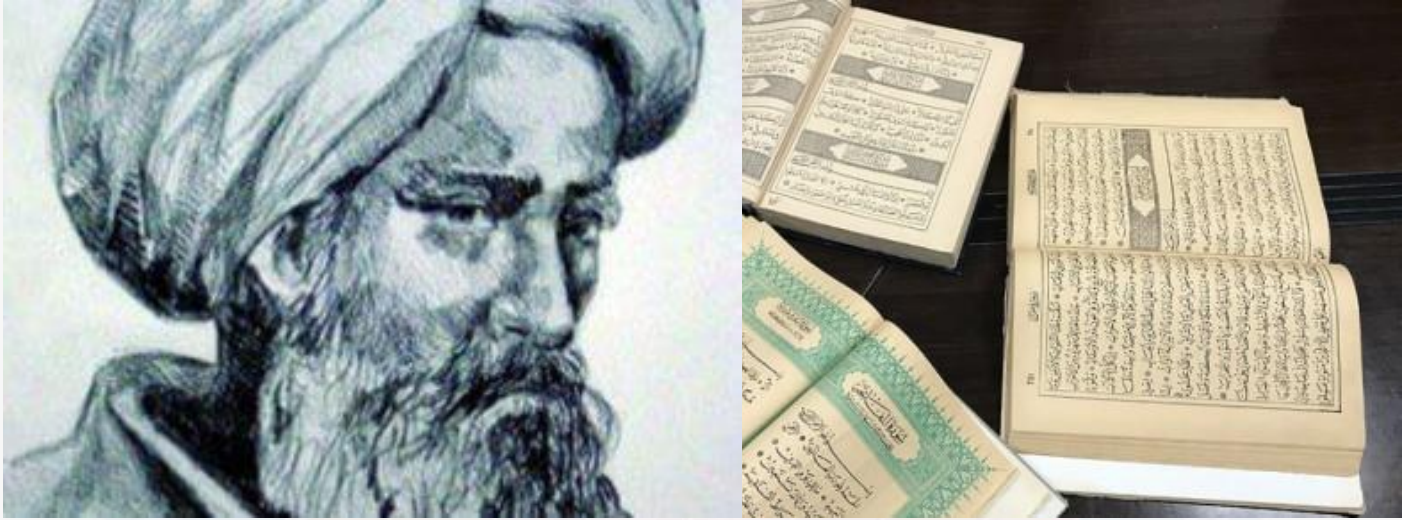

İ'câm

Birbirine benzeyen harflere ayırıcı işaret olarak nokta koyma anlamında terim.

الإعلام

- **Halil b. Ahmed** (175/791)
- Kur'ân'ın **hareke ve noktalamasına** son şeklini vermiştir.

KUR'AN'IN MUSHAF HÂLINE GETİRİLME SÜRECİ

M 610-632 Hz.
Peygambere
Nüzul (Hıfz,
Kitabet, Arz)

M 632-634 Hz.
Ebu Bekir,
Zeyd b. Sabit'in
başkanlığında
Mushaf hâline
getirilmesi

M 644-656
Hz. Osman
Mushafların
Çoğaltılması

Ziyad b. Sümeyye
(675)'nin Ebu'l-
Esved ed-Düeli
(688)'ye
Kur'an'a nokta
şeklinde hareke
koydurması

Haccac b. Yusuf
(714)'un Yahya
b. Ya'mer (746)
ve Nasr b. Asım
(707)'a Kur'an'a
noktalama İşaretleri
koydurması

Halil b. Ahmed
(751)'in
hareke ve
noktalamaya
son şeklini
vermesi

es-Secâvendî el-Gaznevî (ö. 560/1165) Tefsir ve kıraat âlimi.

Kâbil ile Gazne arasında bir köy olan Segâvend'de (Arapça'da Secâvend) doğmuştur. Gaznevî nisbesi, onun bu şehirde tahsil maksadıyla bir süre bulunduğunu veya ilmî hayatını burada geçirdiğini düşündürmektedir.

- Muhammed b. Tayfûr **es-Secâvendî** (560/1165)
- Kur'an'a manasını da göz önünde bulundurarak **secavend** denilen işaretler konulmuştur.

وَمَا كَانَ مِنْكُمْ مِنْ جَابِلٍ الطَّوْرِ الْاَيْمَنِ وَكُنْتُمْ اِلَيْهَا حَيًّا ۗ وَهَذَا اَلَّذِي مِنْ
 رِجْتَيْهَا اَنَّهُ هُوَ مِنْ تَيْبِيَا ۗ وَانْزِعْ فِي الصُّبْحِ اِلَيْهَا لِتُجَبَّلَ اِلَيْهَا
 سَابِقَ الْوَيْلِ وَمَكَانٌ مَسْجُودًا ۗ وَكَانَ اَلْمُرْآةَ اَلْبَسْمُوَّةَ
 وَالرَّسُوْلُ وَمَكَانٌ يَدْعُوْنَ تَرْجِيْتًا ۗ وَانْزِعْ فِي الصُّبْحِ
 اِلَيْهَا لِيَدْرِيَ لَوَيْحًا صَدِيْقًا تَيْبِيَا ۗ وَرَقْعًا مَسْكًا عَلَيْهَا ۗ
 اُولَئِكَ اَلَّذِيْنِ اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ اَلَّذِيْنَ مِنْ زَوْجِيْتِكُمْ لَمْ يَكُنْ
 مِمَّنْ تَمْلَأُ مَعَ لُجْجٍ وَمِنْ زَوْجِيْتِكُمْ اِلَيْهَا مِنْ رِجْتَيْهَا لَمْ يَكُنْ
 مِمَّنْ تَمْلَأُ مَعَ لُجْجٍ وَمِنْ رِجْتَيْهَا لَمْ يَكُنْ مِمَّنْ تَمْلَأُ مَعَ لُجْجٍ
 اِلَّا نَسِلَ عَلَيْهَا لَيْلَ الْوَيْلِ اَنْزُوْا سَجْدًا وَرُجِيْتًا ۗ فَخَلَّتْ مِنْ
 بَعِيْدِهِمْ خَلْفًا اَسْمَاعُوْلَةُ وَالرَّحْمَةُ الْعَوَاكِلُ فَسَقَّ بِلِقْوِنِ
 عَيْبِهَا ۗ اَلْاَمْنَابُ وَالْمَنْ وَحَيْلٌ سَابِقًا قَاوِلُوْكَ بِدَعْوَانِ الْاَلِيَّةِ
 وَارْتَبِلْهَا مَعَهَا ۗ وَتَمَّ بِسَدَنِ الْوَيْلِ وَنَدَى الْوَيْلِ عِبَادَةَ
 يَا غَيْرِيَّتِي اَنْتَ حَيَّةٌ وَمِنْهُ مَلِيْقًا ۗ اَلْوَيْلُ مِنْ اَلْوَيْلِ اَلْوَيْلُ
 وَتَعْمُوْرُ رِجْلَيْهَا بِجَبَا بِمَكْرُهَا وَوَيْلِيَّتًا ۗ يَلِكُ الْبَرْقَةُ اَلْمِ
 مِنْ عِبَادَةِ مَسْجِدًا تَيْبِيَا ۗ وَمَا تَنْزِيْلُ الْاَمْرِ بِرِجْتَيْهَا لَمَّا كَانَتْ
 اَيْدِيْنَا وَتَمَلَّتْنَا وَمَا تَنْزِيْلُ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رِجْتَيْهَا ۗ

رَبِّهَا

فَمَنْ اَنْتُمْ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالضِّدْقِ اِذَا
 جَاءَهُ الْاَيْسُ فِيْجَهَكُمْ مُمْتَوِيًّا لِلذِّكَ اِفْرَاقُ ۗ وَالَّذِي
 جَاءَ بِالضِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖ اُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۙ
 لَمْ يَكُنْ مِمَّنْ يَدْعُوْنَ اُنْ عِنْدَ رِجْلَيْهِ ذَلِكُمْ جَزَاؤًا مِّمَّنْ
 اَلْحَمْدُ لَآلِ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ اَسْمَاؤُا الَّذِي عَلِمُوْا وَحَسِبَ رِجْلَيْهُ
 اَلْحَمْدُ لَآلِ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ اَسْمَاؤُا الَّذِي عَلِمُوْا ۗ اَلَيْسَ اللّٰهُ
 بِكَافٍ عَبْدًا ۗ وَمَنْ يُّهَوِّجُوْكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْبِهِ وَمَنْ
 يُضِلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۗ وَمَنْ يُّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ
 اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَسِيْرٍ زُوْى اَشْيَاكُمُ ۙ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ
 خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَسْتَفُؤْنَنَّ اللّٰهَ فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ مَا
 تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ فَيَسُ اللّٰهُ بِضُرٍّ حَلَّ هُنَّ
 كَمَا شِئْنَا مِنْ خَيْرٍ اَوْ اَرَادَ فِي رِجْمِهِمْ هَلْ هُنَّ فَيَسُ كَاثُ
 رِسْحِيْنِهِ فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 مِنْ تَابِيْتِهِ عَدَاوَتُ بَحْرِيْيِهِ وَحَيْلٌ عَلَيْهِ عَدَاوَتُ بَحْرِيْيِهِ ۗ

رَبِّهَا

وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِيْ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُشُوْبٍ مِّنَ السَّمٰوٰتِ
 وَاسْمٰوٰتِ الْغٰوِيْبِ ۗ اِنْ كُنْتُمْ اِلَّا سَاجِدًا وَابِدَةً فَاِلَّا هُنَّ
 جَابِلُوْنَ ۗ كَاخْتِرَةَ عَلَى الْعِبَادِ مَا اُنْبِئْتُمْ مِنْ رَّسُوْلٍ
 اِلَّا كُنْتُمْ لِهٖ بِسْتَعْرِفُوْنَ ۗ اَلَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ اِلَيْهَا هُمْ اَوْلَا
 اَلْحَمْدُ لَآلِ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ اَسْمَاؤُا الَّذِي عَلِمُوْا ۗ اَلَيْسَ اللّٰهُ
 بِكَافٍ عَبْدًا ۗ وَمَنْ يُّهَوِّجُوْكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْبِهِ وَمَنْ
 يُضِلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۗ وَمَنْ يُّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ
 اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَسِيْرٍ زُوْى اَشْيَاكُمُ ۙ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ
 خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَسْتَفُؤْنَنَّ اللّٰهَ فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ مَا
 تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ فَيَسُ اللّٰهُ بِضُرٍّ حَلَّ هُنَّ
 كَمَا شِئْنَا مِنْ خَيْرٍ اَوْ اَرَادَ فِي رِجْمِهِمْ هَلْ هُنَّ فَيَسُ كَاثُ
 رِسْحِيْنِهِ فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 مِنْ تَابِيْتِهِ عَدَاوَتُ بَحْرِيْيِهِ وَحَيْلٌ عَلَيْهِ عَدَاوَتُ بَحْرِيْيِهِ ۗ

رَبِّهَا

وَقَدْ اَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِيْ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُشُوْبٍ مِّنَ السَّمٰوٰتِ
 وَاسْمٰوٰتِ الْغٰوِيْبِ ۗ اِنْ كُنْتُمْ اِلَّا سَاجِدًا وَابِدَةً فَاِلَّا هُنَّ
 جَابِلُوْنَ ۗ كَاخْتِرَةَ عَلَى الْعِبَادِ مَا اُنْبِئْتُمْ مِنْ رَّسُوْلٍ
 اِلَّا كُنْتُمْ لِهٖ بِسْتَعْرِفُوْنَ ۗ اَلَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ اِلَيْهَا هُمْ اَوْلَا
 اَلْحَمْدُ لَآلِ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ اَسْمَاؤُا الَّذِي عَلِمُوْا ۗ اَلَيْسَ اللّٰهُ
 بِكَافٍ عَبْدًا ۗ وَمَنْ يُّهَوِّجُوْكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْبِهِ وَمَنْ
 يُضِلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۗ وَمَنْ يُّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ
 اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَسِيْرٍ زُوْى اَشْيَاكُمُ ۙ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ
 خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَسْتَفُؤْنَنَّ اللّٰهَ فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ مَا
 تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ فَيَسُ اللّٰهُ بِضُرٍّ حَلَّ هُنَّ
 كَمَا شِئْنَا مِنْ خَيْرٍ اَوْ اَرَادَ فِي رِجْمِهِمْ هَلْ هُنَّ فَيَسُ كَاثُ
 رِسْحِيْنِهِ فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 فَلَآ اَفْرَاقَ اَيْسُهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۗ
 مِنْ تَابِيْتِهِ عَدَاوَتُ بَحْرِيْيِهِ وَحَيْلٌ عَلَيْهِ عَدَاوَتُ بَحْرِيْيِهِ ۗ

رَبِّهَا

- Böylece sure ve cüz başlıkları.
- Hizip ve secde işaretleri konuldu.

- Her 5 ve 10 ayetten sonra tahmis ve **ta'sir** işareti konulmuştur. Bu işaretler Türkiye mushaflarında yoktur.

التعشير TA'ŞÎR: Mushaf yazımında Kur'an âyetlerinin onarlı gruplara bölünmesi.

Ta'sîre işaret etmek üzere de her on âyetlik bölümün sonuna aşr kelimesinin ilk harfi olan "ayın" **ع**

konmuş, böylece bu harf bir aşrın bittiğini ve yeni bir aşrın başladığını gösteren bir işaret olmuştur. Bazı mushaflarda ise ayın harfi yerine veya ayınla birlikte aşr gülleri ve hatta değişik renkte **âyet gülleri** kullanılmıştır. Aşap ve tâbi'nin ileri gelenlerinden bazılarının konu üzerinde görüş belirttiklerini bildiren rivayetlere bakılırsa, ta'sîrle ilgili ilk denemelerin daha sahâbîler hayatta iken başladığı anlaşılmaktadır.

Hız. Peygamber bu sahâbîlere âyetleri onar onar öğretmiş, sadece okumayı değil bu on âyetteki hükümleri de öğrenmedikçe diğer on âyetlik bölüme geçmelerine izin vermemiştir

Tahmis

- Kur'an âyetlerinin beşerli ve onarlı gruplar halinde taksimini ifade eden tahmîs ve ta'şîrlerle sûre ve âyetleri ayırıcı işaretler geliştirilmiştir.

Kur'an'ın Tertibi:

- Her ramazan ayında peygamber bir yıllık vahyi arz ediyordu. Son arz iki kez olmuştur. (Arza-i Âhire)
- Ayet: Alamet demektir. Açık işaret, delil, ibret anlamına gelir.
- 382 yerde geçer.
- **Fiilî ayet:** Kâinattaki düzen ve kanunlara işaret eder. Kevnî, tekvînî ve ilmî ayetler de denir. Gök gürlemesi gibi.
- **Kavlî ayetler:** Peygambere inen buyruklardır. Teşriî, Tenzîlî, Vahyî ayetler denir.
- Bazı tasniflerde muhkem, müteşâbih, mücmel, mübeyyen adıyla da sınıflandırılmıştır.
- Yine bazı tasnifçiler Mekkî-Medenî, Arzî-Semâî, Hadarî-Seferî, Nehârî-Leylî, Sayfî-Şitâî, Firâşî-Nevmî diye da gruplandırmışlardır.
- Ayet sayılarının farklı olmasının sebebi besmelelerin ayetten sayılıp sayılmaması, hurûf-ı mukattaa'nın ayet sayılıp sayılmayacağı gibi nedenlerdendir.
- Abbas'a göre 6000 ayet varken, 6204, 6214, 6219,6225 ve en son tercih edilen 6236 ayet tespit edilmiştir.

Kur'an'ın Tertibi:

- Her ramazan ayında peygamber Cebrâil'e bir yıllık vahyi **arz** ediyordu. Son arz iki kez olmuştur. (Arza-i Âhire)

Kur'an'da Cebrâil hakkında kullanılan bir isim.

Rûh kelimesiyle “dürüstlüğüne güvenilen” anlamındaki emînden oluşan er-rûhu'l-emîn terkibi ilâhî vahyi peygamberlere ulaştırmakla görevlendirilen Cebrâil'i ifade eder (Lisânü'l- Arab, “rvh” md.; Kâmus Tercümesi, IV, 548).

الروح الأمين

Özellikle Mekke döneminde inen âyetlerde Cebrâil'in ismiyle değil **Rûhulemîn**, **Rûhulkudüs**, **şedîdü'l-kuvâ** (üstün güç sahibi, en-Necm 53/5) gibi vasıflarla anılmasında bu sonuncu noktaya işaret edilmiş olmalıdır (Ateş, VI, 321).

العرضة

- **ARZA:** Her yıl ramazan ayında, o zamana kadar nâzil olan âyet ve sûreleri Cebrâil'in Hz. Peygamber'e, onun da Cebrâil'e okuması mânasına bir terim.

Arz, arza ve aynı kökten gelen mu'âraza sözlükte **"okumak, ezberden okumak, göstermek, kitapları karşılaştırmak"** gibi mânalara gelir.

- Hadislerden öğrenildiğine göre, Allah'ın iki elçisi, Kur'ân-ı Kerîm'i birbirlerine okumak (mukabele etmek) üzere ramazan ayında her gece bir araya gelmekteydi.
- **Her yıl bir defa** yapılan bu karşılıklı okuma işi Hz. Peygamber'in vefat edeceği yıl **iki defa** olmuştur.
- Arza-i âhire diye anılagelen bu son karşılaştırma **Kureyş lehçesiyle** yapıldığı için o günden itibaren Kur'an bu lehçe ile okunmuştur.
- Hz. Peygamber arza-i âhirenin iki defa yapılmasından vefatının yaklaştığını sezmiş ve bunu kızı Fâtıma'ya bir sır olarak söylemiştir.
- Arza olayının devam ettiği günlerde Hz. Peygamber'in son derece neşeli ve diğer günlerdekinden daha cömert olduğu ashâb-ı kirâm tarafından tesbit edilmiştir.

- Ayetleri birbirinden ayıran son kelimeye **fâsıla**, bu kelimenin son harfine harfu'l-fâsıla denir.
- **En uzun ayet**, müdâyene ayetidir. (Bakara, 282)
- **En kısa ayet** Yâsîn,1; Rahmân, 1; Müddessir,21; Fecr,1; Duhâ,1; Asr, 1 ayetleridir.
- **İlk nâzil olan ayetler** Alak suresi'nin ilk 5 ayetidir.
- **Son inen ayet ise** Bakara,281; Mâide,3; Nisâ, 176; Nasr 13. ayetleridir.
- Ayetlerin tertibi tevkîfîdir. (Peygamberin denetimiyledir.)
- Sûre: Ayetlerden meydana gelen başı ve sonu belli olan müstakil Kur'an bölümüdür.
- 114 sure vardır. En kısa olan 3 ayetten oluşan Kevser, en uzun olanı ise 286 ayetten oluşan Bakara'dır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
فَاكْتُبُوهُ ۖ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْب
كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ
الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا
فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ
أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ
مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ
مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ
إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ ۚ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا
وَلَا تَسْمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ۚ ذَلِكُمْ
أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا ۚ
إِنْ تَكُون تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۚ وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ
وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

En uzun ayet, müdâylene ayetidir. (Bakara, 282)

Ey iman edenler! **Belirlenmiş bir zamana kadar bir borç ilişkisi kurduğunuzda bunu yazın. Aranızdan bir kâtip bunu adaletle yazsın. Kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan geri durmasın. Artık o yazsın, borçlu da yazdırsın; rabbi olan Allah'tan korksun ve borçtan hiçbir şeyi eksik bırakmasın.** Eğer borçlu akılcı zayıf veya eksik yahut kendisi yazdıramaz durumda olursa velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahidi de tanık tutun. Şahitler iki erkek olmazlarsa, rıza göstereceğiniz şahitlerden bir erkekle -biri yanılırsa diğerinin ona hatırlatması için- iki de kadın olsunlar. Çağrıldıklarında şahitler gelmezlik etmesinler. Borç küçük olsun büyük olsun vadesini belirterek onu yazmaktan üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah katında daha adaletli, şahitlik için daha destekleyici ve şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Borç ilişkisinin, aranızda alıp vererek bitirdiğiniz peşin ticaret olması müstesnadır; onu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alış veriş yaptığınızda şahit tutun. Kâtip de şahit de zarar görmesin. Eğer zarar verirsiniz şüphesiz bu sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah'tan korkun, Allah size öğretiyor, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir. {282}

En kısa ayet

- Yâsîn,1;
- Rahmân, 1;
- Müddessir, 21;
- Fecr,1;
- Duhâ,1;
- Asr, 1

ayetleridir.

يَسِّ ﴿١﴾

الرَّحْمٰنُ ﴿١﴾

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾

وَالصُّحُفِ ﴿١﴾

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾

- İlk nâzil olan ayetler Alak suresi'nin ilk 5 ayetidir.

﴿١﴾ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

Yaratan rabbinin adıyla oku! ﴿1﴾

﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

O, insanı alaktan (asilip tutunan zigottan) yaratmıştır. ﴿2﴾

﴿٣﴾ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, (böylece) insana

﴿٤﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

bilmediğini bildiren rabbin

﴿٥﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

sonsuz kerem sahibidir. ﴿3-5﴾

Son inen ayet

- Bakara, 281;
- Mâide,3;
- Nisâ, 176;
- Nasr 13. ayetleridir.

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ
ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

Bir günden sakının ki, onda Allah'a döndürüleceksiniz, sonra kimseye zulmedilmeden herkese hak ettiği tam olarak verilecektir. ﴿281﴾

Bakara, 281; ayetidir

Diyanet-SenTV

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلِيَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا
مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ
فِسْقٌ الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَإِخْشَاؤُنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنْ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ
مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾

Mâide,3;
ayetidir

Murdar hayvan, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilmiş, boğulmuş, vurularak öldürülmüş, yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanarak öldürülmüş hayvanlarla - henüz canı çıkmadan yetişip kestiklerinizin dışında- yırtıcıların yediği hayvanlar, dikili taşlar önünde (sunaklarda) boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyla paylaşmanız size haram kılındı. Çünkü bunlar doğru yoldan sapmaktır. **Bugün, kâfirler dininiz hakkında ümitlerini yitirmişlerdir. Onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslâmiyet'i beğendim.** Kim açıktan bunalıp çaresiz kalırsa, günah sınırına varmaksızın yiyebilir. Şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. ﴿3﴾

Diyanet-SenTV

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ **اللَّهُ** يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ
لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ
لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلْثَانِ مِمَّا تَرَكَ
وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ
يُبَيِّنُ **اللَّهُ** لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا **وَاللَّهُ** بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

Senden fetva isterler. De ki: "Allah, babası ve çocuğu olmayan kimsenin mirası hakkındaki hükmü şöyle açıklıyor: Eğer çocuğu olmayan bir kimse ölür de onun bir kız kardeşi bulunursa, bıraktığının yarısı bunundur. Eğer (ölen) kız kardeşin çocuğu yoksa erkek kardeş de ona vâris olur. Kız kardeşler iki tane olursa, bıraktığının üçte ikisi onlarıdır. Eğer erkekli kadınlı daha fazla kardeş varsa, erkeğin hakkı iki kadın payı kadardır. Yanılmayasınız diye Allah size açıklama yapıyor. Allah her şeyi bilmektedir. ﴿176﴾

Nisâ, 176; ayetidir

- Ayet sayısı 100'den fazla olana Tuvel, 100 olanlarına miûn, 100'ün altında bulunanlara mesânî, ayetleri kısa ve besmeleli olanlara mufassal denilmiştir.
- Mekkî ve Medenî ayetleri bazıları mekân açısından bazıları da oralardaki zaman açısından tasnife tabi tutmuşlardır.
- **Sûrelerin tertibi içtihadî diyenler:** İmam-ı Mâlik, el-Bâkillânî, Hz. Ali, Abdullah b. Mes'ûd, Ubeyy b. Ka'b
- Hz. Ali'nin mushafı İkra suresi ile başlıyor. Müddessir, Nûn, Müzzemmil ile devam ediyor.
- Abdullah b. Mes'ud'un mushafı Bakara ile başlıyor. Nisâ ve Âl-i İmrân ile devam ediyor.
- **Sûrelerin tertibi tevkîfidir diyenler:** İbnu'l-Enbârî (328/940); en-Nehhâs (338/949); Kirmânî (502/1108); Âlûsî (1270/1853)
- **Kısmen tevkîfî kısmen de içtihadî diyenler:** İbn Hacer (852/1448)

السبع الطوال

“Yedi uzun
sure”

1. Bakara,
2. Al-i İmrân,
3. Nisâ,
4. Mâide,
5. En’âm,
6. A’râf
7. Yûnus

المفصل

Kaf-Nâs arası

kısa sûreler

المئون

âyet sayısı

100’ün üzerinde

Sûreler.

Berae veya Yunus sureleri ile başlar.

Ahzâb Sûresi’nin başından
Kâf Sûresi’ne kadar olan sûreler

1. Ahzâb,
2. Hac,
3. Kasas,
4. Tâsîn,
5. Neml,
6. Nûr,
7. Enfâl,
8. Meryem,
9. Ankebût,
10. Rûm,
11. Yâsin,
12. Furkân,
13. Hicr,
14. Ra’d,
15. Sebe,
16. Melâike,
17. İbrâhim,
18. Sâd,
19. Muhammed,
20. Lokmân,
21. Zümer,
22. Hâmimler,
23. Mümtehine,
24. Fetih,
25. Haşr,
26. Tenzîl,
27. Secde,
28. Talak,
29. Nûn
30. Hucurât

المثاني

Mesânî, Kur’ân’da geçen bir kelimedir. İbn Abbas “andolsun ki, sana Sebu’l-Mesânî’yi verdik” (15.Hicr, 44)

âyetinde kastedilen Sebu’l-Mesânî’nin Fatiha olduğunu söylemektedir **السبع المثاني**

Diyanet-SenTV

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Allah'ın yardımı gelip fetih gerçekleştiğinde; ﴿1﴾

Ve insanların akın akın Allah'ın dinine girdiğini gördüğünde; ﴿2﴾

Rabbine hamdederek şanının yüceliğini dile getir ve O'ndan af dile; şüphesiz O, tövbeleri çok kabul edendir. ﴿3﴾

Nasr 1-3. ayetleridir

OKUNMASI

- **Yedi Harf (el-Ahrufu's-Seb'a):** Harf: bir şeyin ucu, kenarı, sivri ve keskin tarafı anlamına gelir. Vecih, üslup, yön, lügat, kıraat ve lehçe de demektir.
- **Ehl-i Sünnet:** Zayıf görüş: Yedi harften maksat nâsîh, mensûh, umum, husus, mücmel, mübeyyen, müfesser gibi çeşitli kategorilere bölmeler... Kuvvetli görüşler: Yedi harften maksat alternatifli okumadır. Arap kabilelerinin yedisinin kullandığı lehçedir. Yedi tarzdır, vecihtir.
- **Şia:** Yedi harf konusunu kabul etmemişlerdir. İhtilafın sebebi ravilerdir.

- **Kıraat:** Herhangi bir kelime üzerinde med, kasr, hareke, sükûn, nokta ve i'rab bakımından meydana gelen değişikliklerdir.
- **Yedi ya da on kıraatın kendilerine nispet edildiği imamlara kurrâ denilmiştir.** Kurrâ okuyucu, okuyan demektir.
- **Kur'an'ın tamamını ezberleyen ve ondaki kıraatlara hakkıyla vakıf olan kimselere kurrâ denir.**
- Rivayet, kıraat imamlarının ravilileri arasındaki ihtilaftır.
- Tarîk, ravilerden sonra gelenlerin ihtilaflarıdır.

- **Mütevâtir Kıraatler:** Abdullah b. Kesir (120/737); Nâfî (169/785); Ebû Amr (154/770); İbn Âmir (118/804); Âsım (127/744); Hamza (188/803); El-Kisâî (189/804)
- **Meşhur Kıraatler:** Ebû Bekr el-İsfehânî en-Neysebûrî (381/992) üç sahih kıraat daha eklemiştir: Halef b. Hişam (229/844); Ebû Ca'fer(130/748); Yakup (205/820)
- **Âhad, Şâz, Müdrec, Mevzu (Apokrif) kıraatler de vardır.**
- Âsım kıraati ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Nâfî kıraatinin Verş rivayeti Mısır hariç Kuzey afrika'da okunmaktadır. Ebû Amr kıraati sadece Sudan'da vardır.
- İnfirâd Metodu: Hicri 5. Asra kadar bütün vecihler okunarak hatim yapılmıştır.
- İndirâc Metodu: Hicri 5. Asırdan itibaren de on kıraat şekillerini toplayarak hatim yapılmıştır.

c. Surelerin Adedi

Ehl-i hall ve'l-Akd'in ittifakıyla K. Kerim'in sure adedi 114 tanedir. Bu, Hz. Osman (r.a.)'ın istinsah ettiği K. Kerimde de böyledir. Ki evvelinde Fatiha, sonunda ise Nas suresi vardır(31). Ancak bazı müfessirler şöyle bir mülahazada bulunmuşlardır. -İ. Mücahid bunlardan birisidir- : "K. Kerim surelerinin adedi 113'tür. Enfal ve Tevbe surelerinin arasında besmele yazılmadığı ve her iki surenin muhtevası aynı olduğu için bir suredir" demişlerdir(32).

113 sure

+ (Enfal/Tevbe)

Arasında besmele olmadığı için

114 sure

113 sure

+ (Enfal/Tevbe)

Arasında besmele olmadığı için

114 sure

- Yedi ya da on kıraatın kendilerine nispet edildiği imamlara kurrâ denilmiştir.
- Kurrâ okuyucu, okuyan demektir.

KIRAAT İMAMLARI

Abdullah b. Kesir (120/737);
Nâfi (169/785);
Ebû Amr (154/770);
İbn Âmir (118/804);
Âsım (127/744);
Hamza (188/803);
El-Kisâî (189/804)

Halef b. Hişam (229/844);
Ebû Ca'fer(130/748);
Yakup (205/820)

Mehmet Rüştü Aşıkutlu

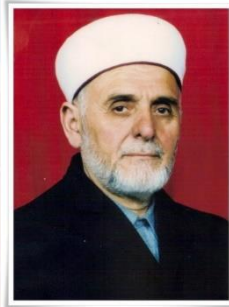
- Kur'an'ın **tamamını ezberleyen** ve
- ondaki **kıraatlara hakkıyla vakıf olan** kimselere **kurra** denir.

Abdurrahman Gürses

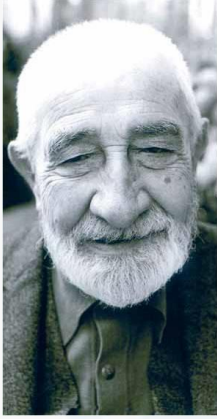

Safvan Çakıroğlu

Mehmet Sarıcaoğlu

Ali Üsküdarlı

Gönenli Mehmet (Öğütçü) Efendi

Ahmet Arslanlar Efendi

Türkiye Cumhuriyeti Devri'nde reîsü'l-kurrâlık:

1. Hamdi Efendi (1864-1939): İstanbul-Fatih Camii Baş İmam Hatibi ve Tedkîk-i Mesâhif Hey'eti Reisi.
2. Ali Üsküdarlı (1885-1976): İstanbul-Karaköy Yeraltı Camii İmam-Hatibi.
3. Gönenli Mehmet (Öğütçü) Efendi (1901-1991): İstanbul Sultanahmet Camii Baş İmam-Hatibi.
4. Abdurrahman Gürses (1909-1999): İstanbul-Beyazıt Camii Baş İmam-Hatibi.
5. Ahmet Arslanlar Efendi: İstanbul-Eyüp Camii İmam Hatipliği'nden emekli olup, hâlen reîsü'l-kurrâlık bunun uhdesinde bulunmaktadır.

- **Rivayet**, kıraat imamlarının ravileri arasındaki ihtilaftır.
- **Tarîk**, ravilerden sonra gelenlerin ihtilaflarıdır.

KIRAAT İMAMLARI

Abdullah b. Kesir (120/737);
Nâfi (169/785);
Ebû Amr (154/770);
İbn Âmir (118/804);
Âsım (127/744);
Hamza (188/803);
El-Kisâî (189/804)

Ravileri
arasındaki ihtilaf

Halef b. Hişam (229/844);
Ebû Ca'fer(130/748);
Yakup (205/820)

KIRAAT İMAMLARI

Abdullah b. Kesir (120/737);
Nâfi (169/785);
Ebû Amr (154/770);
İbn Âmir (118/804);
Âsım (127/744);
Hamza (188/803);
El-Kisâî (189/804)

Ravilerden
sonra gelenlerin ihtilafları

Halef b. Hişam (229/844);
Ebû Ca'fer(130/748);
Yakup (205/820)

Mütevâtir Kıraatler:

1. Abdullah b. Kesir (120/737);
2. Nâfî (169/785);
3. Ebû Amr (154/770);
4. İbn Âmir (118/804);
5. Âsım (127/744);
6. Hamza (188/803);
7. El-Kisâî (189/804)

Mütevâtir Kıraatler:

Abdullah b. Kesir (120/737);

Nâfî (169/785);

Ebû Amr (154/770);

İbn Âmir (118/804);

Âsım (127/744);

Hamza (188/803);

El-Kisâî (189/804)

Meşhur Kiraatler:

- Ebû Bekr el-İsfehânî en-Neysebûrî (381/992) üç sahih kiraat daha eklemiştir:
 1. Halef b. Hişam (229/844);
 2. Ebû Ca'fer(130/748);
 3. Yakup (205/820)

Meşhur Kıraatler:

- Ebû Bekr el-İsfehânî en-Neysebûrî (381/992) üç sahih kıraat daha eklemiştir:

Halef b. Hişam
(229/844);

Ebû
Ca'fer(130/748);

Yakup (205/820)

Âhad,

Şâz,

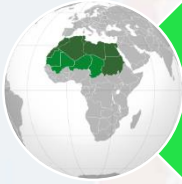
Müdrec,

Mevzu (Apokrif) kıraatler de vardır.

*Âsım kiraati ağırlıklı olarak
kullanılmaktadır.*

*Nâfi kiraatinin Verş rivayeti Mısır
hariç Kuzey Afrika'da
okunmaktadır.*

*Ebû Amr kiraati sadece Sudan'da
vardır.*

HATİMLER

İnfirâd Metodu:
Hicri 5. Asra kadar
bütün vecihler
okunarak hatim
yapılmıştır.

İndirâc Metodu:
Hicri 5. Asırdan
itibaren de **on**
kıraat şekillerini
toplayarak hatim
yapılmıştır.

Sahabi haftada bir hatim okurdu, Kur'an'ı anlamaya ve fihketmeye dayalı olarak:

**Cuma: Bakara suresinden Maide suresine kadar,
Cumartesi: En'am suresinden Hud suresine kadar,
Pazar: Yusuf suresinden Meryem suresine kadar,
Pazartesi: Ta-ha suresinden Kasas suresine kadar,
Salı: Ankebut suresinden Sad suresine kadar,
Çarşamba: Zümer suresinden Rahman suresine kadar,
Perşembe: Vakıa suresinden Kuran-ı Kerim'in sonuna kadar...**

Diyanet-SenTV

KUR'AN İLİMLERİ
(Ulûmu'l-Kur'ân)

- Kur'an'ın kelime sayısınca ilim vardır denilmiş.
- 77540 ilim olduğu ifade edilmiştir.
- 47 ilim olduğu da ifade edilmiştir.
- İlk eserler hicri 2 ve 3. asırda olmuştur.
- İlk eser ez-Zerkeşî (794/1391) el-Burhân...'dır. Hicri 5. Asır
- Lafız: Bir metni anlatmak istediği manaları taşıyan sözcüklerdir.

- **LAFZIYLA İLGİLİ İLİMLER**

- 1. **ÜSLÛBU'L-KUR'ÂN**

- Üslub, biçim, yol, tarz ve yöntem demektir.
- Kendine özgü anlatım biçimi...
- Kur'an'ın ses açısından bir musikisi ahengi vardır. Firavun'a sert, cennet ehline yumuşak ifadeler vardır.
- Kur'an'ın içerdiği lafızları manayı tam ifade eder. İnfakın sadece mal ile değil ilim, fikir ve bedenle de olacağı anlatılır.
- Kur'an aynı anda farklı seviyelere hitap eder. Allah, babası ve çocuğu olmaktan münezzehtir ayetinden İsa'nın tanrı olamayacağı çıkarımı da yapılır.
- Konular iç içe bulunur. Maun suresinde olduğu gibi... Muhteva canlı tutulmuştur.
- Beyan tarzı çeşitlidir. Bazen açık emirle, bazen ise fiilin hayır olduğu şeklinde beyan edilir.

2. MÜBHEMÂTU'L-KUR'ÂN

- Mübhem, algılanması zor olan demektir. Neyin kastedildiği açık ve belli olmayan demektir.
- İnsan, melek. Cin gibi varlıkların, bir topluluğun, kabilenin Kur'an'da açık olarak ifade edilmemesidir. Bunları ism-i işaretlerle, ism-i mevsullerle, zamirlerle, belirsiz zaman ve mekân isimleriyle zikredilmesidir.
- İlk eser es-Süheylî (581/1185) yazmıştır.

- **Mübhemat, ifade zenginliği sağlanmıştır:**
- Kendilerine nimet verdiği kimselerin, Fatıha, 6-7. ayetlerindeki ifade, Nisa, 69.ayette peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salihler olduğu açığa çıkarılmıştır.
- **Mübhemat, kendisinden söz edilen şahsı yüceltmek istenmiştir:**
- “Doğruyu getiren ve tasdik edenler...” Zümer, 33 Peygamberi ve Ebu Bekir’i övmektedir.
- **Mübhemat, hoşagitmeyen bir vasıfla muhatap tahkir edilmiştir:**
- “Asıl sana buğz eden zürriyetsizin ta kendisidir” Kevser, 3 ayeti ile peygamber motive edilmiş, müşrikler kınanmıştır.
- **Mübhemat, fâil meşhur olduğu için açıklama cihetine gidilmemiştir:**
- “Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin...” Bakara, 35 ayetinde zevc, Havva’dır. İsim zikredilmemiştir.
- **Mübhematin tespitinde herhangi bir faydanın olmaması:**
- “Yahut görmedin mi o kimseyi....bir kasabaya uğradı....” Bakara, 259 ayetinde kişi Üzeyr, mekân da Beytu’l-Makdis ifade edildiği söylenmiş, ama kesin değil...
- **Mübhematin tespiti Kur’an’dır. Sonraki rivayetler israiliyatı oluşturmuştur. Mübhemat, istismara çok açıktır.**

3. GARİBU'L-KUR'ÂN

- Garib, yurdundan uzak kalan, kendi cinsi arasında eşi ve benzeri bulunmayan, müphem ve kapalı olan demektir.
- Başka dillerden Arapçaya girmesi sebebiyle manası kapalı olan kelimelerdir.
- İbn Abbas (68/687) tercümanı'l-Kur'an diye bilinir. İlk çalışmaları o yapmıştır.
- Harici reisi Nafi b. Ezrak 200 kelimenin anlamını şiirlerden desteleyerek manasını çıkarmıştır.
- İbn Sellam (200/815); el-Ferrâ (207/822); Ahfeş (221/889); İbn Kuteybe (276/889); er-Râğıb el-İsfehânî (505/1108) eserler yazmışlardır.
- **Kur'an'da yabancı kelime yoktur:** Şafii (204/819); et-Taberî (311/923)... Yusuf suresi, 2. ayetin Arapça olarak indirildiği anlatılır.
- **Kur'an'da yabancı kelime vardır:** İbn Hazm (456/1063); Şâtibî (790/1388), Suyutî (911/1505)

4. VÜCUH VE NEZÂİR

- Vücuḥ, vech kelimesinin çoğuludur.
- Birşeyin ön tarafı, zat, yüz demektir.
- Bir kelimenin Kur'an'da farklı anlamlarda kullanılmasıdır.
- 77 ayette geçer.
- Örneğin Hüdâ kelimesi 17 ayrı ayette farklı anlamda kullanılmıştır. Beyan, Din, İman, Davetçi, Peygamber ve Kitap, Yol bulmak, İrşad etmek, Hz. Muhammed, Kur'an, Tevrat, Hidayet etmek, Delil, Tevhid, Sünnet, Islah etmek, İlham etmek ve Tövbe etmek.
- Vücuḥ, el-elfazu'l-müştereki diye isimlendirilir.
- Et-Tâğût kelimesi, şeytan, put, her türlü kötü şey gibi farklı anlamlar ifade etmektedir.
- Nezâir, şekil, tabiat, fiil ve sözlerdeki benzerlik demektir.
- Kur'an'daki farklı kelimelerin aynı anlamı ifade etmesidir. El-elfazu'l-mutevatîre denir.
- Cehennem, nâr, Sakar, Hutame, Cahîm farklı kelimeler anlam itibarıyla azaba delalet etmektedir.
- Eserler: Mukatil b. Süleyman (150/767) el-Vücuḥ ve'n Nezair; İbnu'l-Cevzî (597/1200) Nüzhetü...

5. AKSÂMU'L-KUR'ÂN

- Kasem kelimesinin çoğuludur.
- Yemin manasındadır.
- Bir sözü Allah'ın adını anarak kuvvetlendirmesi, yemin etmesi...
- **Yemin-i Lağiv:** bir şey hakkında öyle olduğunu zannederek yapılan yemin.
- **Yemin-i münakide:** Geleceğe ait bir fiili işlemek veya terk etmek için yapılan yemin.
- 17 sureye Allah yemin ile başlar.
- Allah, yeminle başlayarak muhataplarının dikkatini çeker.
- Meleklerle, Feleke, Yıldızla, Fecre, Güneşe, Geceye, Kuşluk vaktine, Zamana, Havaya, Tur dağına, İncire, İnsan ve melek topluluğuna, Atlara yemin etmiştir.
- Yeminini Araplarda çok önemli bir yeri vardır. Yeminler bir şeyi tekid için yapılmıştır. Yemin edilen şeyin değeri ve önemi öne çıkarılmıştır. Muhatapların dikkati çekilmiştir.

• ANLAMıyla İLGİLİ İLİMLER

1. MÜTEŞÂBİHU'L-KUR'ÂN

- Müteşabih, iki şeyin birbirine benzemesi demektir.
- Manaları bilinmeyen, kapalılık bulunan veya birden fazla manalara gelebilen kelime ya da harftir.
- Müteşabih ayetler dışında kalan ayetlere muhkem denir.
- Muhkem, neyin kastedildiği belli olan, açık olan demektir.
- Kur'an'ın tamamı muhkemdir: Hud, 1 ayetinde "muhkem kılınmış..." geçer. Bu, bozulmaktan uzak, sağlam anlamındadır.
- Kur'an'ın tamamı müteşabihtir: ez- Zümer, 23. ayette "müteşabih bir kitap..." diye geçer. Bu, birbirini tasdik ettikleri anlamındadır.
- Kur'an'ın bir kısmı muhkem bir kısmı da müteşabihtir: Âl-i-İmrân, 7. ayette "bir kısım ayetlerin muhkem, diğer kısmı ise müteşabih..." olduğu geçer.

- **Mutlak müteşabihler:** Huruf-u Mukattaa, Allah'ın sıfatları, Ahiret Ahvali, Ruh, Sûr, Dabbetu'l-Arz, Arş, Kürsî, Kalem, Levh-i Mahfuz, Sidre-i Münteha, Beyt-i Ma'mûr gibi bunların mahiyeti Allah'ın bilgisindedir.
- **İzafi Müteşabihler:** Yaratıcının varlığı, birliği, kâinata dair bahseden kevnî ayetler...
- **Lafzi Müteşabihler:**
 1. **Garip Lafızlar:** "Ebben" Abese, 31'de hangi anlama geldiğini Ömer ve Ebubekir bilmediklerini açıklamışlardır. Bu, hayvanların yediği anlamındadır.
 2. **Müşterek lafızlar:** Birden fazla manaya gelen lafızlardır. El-Yemin, sağ el, adalet ve yemin anlamlarına gelir. Es-Saffat, 93'de " ...sağ eliyle vurdu.." ifadesi Hz. İbrahim'in putlara vurduğunu anlatır.
 3. **Manevi müteşabih:** Mananın açık olmaması ve birden çok anlama gelmesidir. El-Furkan, 53'de "... iki denizi birbirine salmıştır..."
- Müteşabihin birçok sebebi olabilir. Gayba imanın ölçüsünü ortaya koyar. İnsanın aczini, Allah'ın yüceliği idrak edilir. Muhkem olsaydı fikir üretilemezdi, mezhepler olmazdı. Ezberlemek kolaylaşmıştır. Müteşabihi araştırmak ve Allah'ın buyruklarını anlayabilmenin birçok faydaları vardır. Zihni faaliyetleri geliştirmiştir. İlim gelişmiş oldu.
- El-Hemedanî (415/1024) Müteşabihu'l-Kur'an;..... Şeyh Halil Yasin, Advâ... 1980

2. HURÛF-I MUKATTAA

- Kesik harfler. Hakiki müteşabihtir. 29 sure başında yer alır. 14 farklı harftir. 13 ayrı şekildedir.
- Selef: Kur'an'ın sırlarıdır. Manaları insanlardan gizlenmiştir. Elmalılı vahiy sesleridir demiştir. Mahiyetini ancak o bilir.
- Halef: Allah, anlamı olmayan bir şey inzal etmez demişler. 20 kadar görüş ortaya çıkmıştır. Allah'ın sıfatı, ismi, yemin, sure adı, dikkat çekmek... denilmiştir

3. İCÂZU'L-KUR'ÂN

- İcâz, acze düşmek, aciz bırakmak demektir.
- Kur'an'ın bütün insanları kendi benzeri getirmekten aciz bırakması demektir.
- Mutezile imamlarından Nazzam (231/845), Sarfe mezhebi/vazgeçirme teorisi diye bir iddiada bulunmuştur.
- Allah, Arapların dilini tutmuş, akıllarını başlarından güç ve kuvvetlerini ellerinden almış, böylece onların Kur'an'a nazire yapmalarına engel olmuştur. Kur'an'ın beşer üstü bir kitap olması esasen bu engellememden ileri gelmektedir.
- Kur'an, beşer üstü bir kitaptır, muhaliflerine meydan okumuştur, benzeri getirilememiştir.
- Kur'an'ın icaz yönleri nazım ve telifi, gaybi haberler içermesi, beşerin ihtiyacını karşılaması, fenni mucizelere işaret etmesi, peygamber tarafından değiştirilmemesidir.
- El-Vâsitî (306/918) İcazu'l-Kur'an.....Mustafa Sadık er-Râfii (1357/1953) İcazu'l-Kur'an...

4. MÜŞKILU'L-KUR'ÂN

- Müşkil, karışık olmak demektir. Manası karışık ve birbirine zıt olan şey demektir.
- Kur'an'ın bazı ayetleri arasında ihtilaf ve tezat gibi görünen hususlardır.
- Nisa, 3. ayette "... kadınlardan ikişer, üçer... evlenin..."
- Nisa, 129. ayette ise ".... Adaletin mümkün olamayacağı..."

- **Müşkilatın sebepleri:**

1. **Ayetler arasında çelişki zannedilebilir:** el-Â'raf, 6. Ayette "... mutlaka hesaba çekeceğiz...", er-Rahman, 39'da "... günahından sorulmaz..."
 2. **Hakikat ve mecaz imkânı:** el-Hac, 2. Ayette, "İnsanları sarhoş görürsün, oysa onlar değildirler..."
 3. **Fiilin isnadıyla gelen müşkilat:** el-Enfal, 17'de "Onları siz ölürmediniz, Allah öldürdü..."
 4. **Zıt anlamlılığın sebep olduğu müşkilat:** Ra'd, 28 ve Enfal, 2. ayetlerinde "kalplerin sükûneti ile kalplerin titreyişi..."
 5. **Hakikatın farklı biçimlerde anlatımı:** Âdem'in yaratılışı muhtelif lafızlarla kullanılmış. Topraktan, Cıvık çamurdan, gibi.
- Müşkilatı giderme yolları: Te'vil, te'lif Yolu ve nesih yolu
 - İbn Kuteybe (276/889) Te'vilu Müşkilu'l-Kur'an..... Muhammed Abduh (1323/1905) Müşkilatu'l-Kur'ani'l-Azim.

5. TEKRÂRU'L-KUR'ÂN

- Bir şeyi birden fazla tekrarlamaktır, yinelemektir, iade etmektir.
- **Kur'an'da tekrar söz konusu değildir:** Taberi (311/923), Seyyid Kutup, Muhammed Kutup
- **Kur'an'da tekrar söz konusudur:** Oryantalistler ve bazı İslam âlimleridir. Ferra (207/822), El-Müsenna (210/825), Zerkeşi (797/1392)
- **Tekrarların amaçları:**
- Te'kid, pekiştirmek, kuvvetlendirmek demektir. "Hayır, yakında bileceksiniz, elbette aykında bileceksiniz..." et-Tekasür, 3-4
- Tehvil, korkutmak demektir. "Kıyamet nedir? Evet kıyamet nedir?..." el-Hakka, 1-3
- Tesbit, sağlamlaştırmaktır. Rahman suresinde 31 kez, rabbinizin hangi nimetlerini inkâr edersiniz denilmektedir.
- Tasvir, fotoğrafik algı oluşturmak. "... Boyunlarında tasmalar bulunanlardır..." Ra'd, 5

6. MECÂZU'L-KUR'ÂN

- Mecaz, asıl manasından alınıp ilgili bulunduğu başka bir manaya nakledilen lafız demektir.
- **Mecazın çeşitleri:**
 1. **Akli mecaz:** Bakara, 16. ayette “ ... hidayete karşılık dalaleti satın alanlardır, ancak onların bu ticareti kazançlı olmamış...”
 2. **Lügavi mecaz:** Bakara, 19’da “... parmaklarını kulaklarına tıklarlar...” Ebu Leheb’in iki eli de kurusun, kurudu da...” (Mesed, 1)
- **Kur’an’da mecaz yoktur:** Mecaz yalanın kardeşidir derler. Davud ez- Zahiri (270/883); Şafii ve Maliki âlimlerinden bazıları da aynı düşünürler. Muhyiddin ibnu’l-Arabi (638/1240); İbn Teymiyye (738/1328); İbnu’l-Kayyim el-Cevziyye (751/1350)...
- **Kur’an’da mecaz vardır:** Anlatım güzelliği sağlamaktadır. Halli b. Ahmed (175/791); el-Ferra (207/822); Cahız (255/869); İbn Kuteybe (276/869), Zerkeşi (794/1391); Es-Suyutî (911/1505);

7. MÜNÂSEBETU'L-KUR'ÂN

- Münasebet, yakınlık, benzerlik demektir.
- Fatiha suresinde bize doğru yolu göster diyen müminlere cevap olarak bunun Kur'an'dan başka bu yolun olmadığı ile cevap verilmiştir.
- Kur'an ayetleri ve sureleri arasındaki münasebetten ilk defa söz eden en-Nisâbûrî'dir. (324/936)
- Kur'an'ın insicamını dile getiren ilk müfessir Razi'dir. (606/1209)-Kur'an'ın tamamı tek bir sure, tek bir ayettir tezini savunur.
- Ebû Hayyan (745/1344) ilk müstakil eserler yazmıştır.
- Ömer el-Bikâ'î (885/1480) en geniş tefsiri yazmıştır.

8. FEZÂILU'L-KUR'AN

- Fezail, faziletin çoğuludur. Kur7an'ın yüceliği, üstünlüğü, şerefi demektir.
- Sözün en hayırlısı Allah'ın kitabıdır. Sizin en hayırlınız Kur7an'ı öğrenen ve öğreteninizdir gibi hadisler vardır.
- Kim, Furkan suresini okursa.....hiç bir sıkıntıya maruz kalmadan cennete sokulur... gibi birçok hadis vardır.
- Zemahşeri (538/1143), el-Beydavi (685/1286) ve Ebussuud Efendi (982/1574) tefsirlerinde bu hadislerin tamamı zikredilmiştir.
- 104 surenin fazileti hakkında uydurma hadis vardır. Bakara, Nahl, Kehf, Secde, Yasin, Duhan, Vakıa, Zilzal, Tekasür, Nas sureleri hariç.

- **TARİH İÇERİKLİ İLİMLER**

- 1. **KISASU'L-KUR'ÂN**

- Hikâye etmek, anlatmak demektir.

- **Kıssaların gayeleri:**

1. Nübüvveti ispat etmek: “İşte bu, (Yusuf Kıssası) gaybi haberlerdendir...” Yusuf, 102

2. Peygamberi ve müminleri teselli etmek: Bütün peygamberlerin meşakkatlerinden söz etmek...

3. Muhatapları düşündürmek ve ibret almaların sağlamak: Kur'an kıssaları iyilik ve kötülüğün çatışmalarından söz etmektedir.

4. İslam'ın evrenselliğini ortaya koymak: Enbiya, 92'de “...ümmetiniz tek bir ümmettir...”

- **Kıssaların özellikleri:**

1. Kıssalarda zaman söz konusu değildir: Mekân ve şahıs unsurlarına da her zaman rastlamak mümkün değildir. Yasin, 13-27 kent halkının kıssası, Bakara, 259'da altı üstüne gelmiş bir kente uğrayan şahsın/Üzeyr'in kıssası anlatılır.
2. Yusuf kıssası hariç, hiçbir kıssa bütün olarak verilmemiştir.
3. Kur'an, kıssayı hangi maksatla veriyorsa olayın sadece o miktarını veriyor.
4. Arapların bildikleri ve bilmedikleri kıssalardan da söz edilmiştir.
5. Kıssalar tarihi bir vesika değildir, Arapların edebi ve menkıbevi özellikleriyle aktarılmıştır.
6. Kur'an tarihi akışı içerisinde birtakım değişiklikler yapmıştır. Tarihi öğeleri ön planda görmeyip çoğu zaman ihmal etmiş ve gayeye hizmet etmeyen detayları hazfedilmiştir.
7. Kıssalar çok defa Kur'an'da tekrar edilmiştir. Âdem, Nuh ve Musa birkaç defa zikredilmiştir.
8. Kıssalarda temsili bir anlatım tercih edilmiştir.

- **Kıssaların tarihsel gerçekliliği:**
- Kur'an kıssaları gerçekte vuku bulmamıştır diye iddiada ilk kez bulunan Muhammed Ahmed Halefullah'tır.

MUHAMMED AHMED
HALEFULLAH

محمد أحمد
خلف الله

(1916-1997)

Kur'an kıssalarına ilişkin teorisiyle tanınan Mısırlı edebiyatçı, düşünür ve siyasetçi.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/muhammed-ahmed-halefullah>

Diyanet-SenTV

1. ESBÂBU'N-NÜZÛL

- İndiriliş sebepleri demektir.
- 600 civarında ayetin nüzul sebebi vardır.
- Bakara 219. ayette “....şarap ve kumar insanlar için birtakım faydalar vardır... “ gibi anlaşılmiş ve içkiye devam edilmiş. Akşam namazını kıldırırken sarhoş olduğu için ayette yanıldı bir sahabi, Nisa, 43. ayet geldi. “sarhoş iken namaza yaklaşmayın...”
- Esbabu'n-nüzul ile ilgili rivayetleri için kullanılan tabirler: “ Ayetin nüzul sebebi budur, bunun üzerine Allah şu ayeti indirdi, bu hadise üzerine şu ayet nazil oldu...”
- el-Vakidi (468/1075) Esbabu'n Nüzul; es-Suyuti (911/1780) Lübâb....; Abdulfettah el-Kadi (1195/1780) Esbabu'n-Nüzul

1. NÂSİH-MENSÛH

- Ortadan kaldırmak, ilga etmek, yok etmek, yazmak ve bir şeyi bir yerden başka bir yere aktarmak demektir.
- Şer'î bir hükmü, bir başka şer'î delil ile kaldırmak yahut mukaddem tarihli bir nassın hükmünü muahhar tarihli bir nas ile değiştirmektir.
- Hükmü kaldırılmış ayete mensûh denir.
- Hükmü kaldıran ayete nâsîh denir.
- Hicri 1. Yüzyılın sonlarında ortaya çıkmıştır bu konu.
- Neshi reddedenler olmuştur. Onun yerine tahsis'i ikame eden ilk kişi Ebû Müslim el-İsfehânî (322/933)'dir. Bazı alimler neshi kabul etmemektedirler. Kur'an'ın önceki dinlerin hükümlerini nesh ettiklerini söylemektedirler.

- **Neshi kabul edenlerin delilleri:**

1. Bakara, 106'da "biz bir ayetin hükmünü yürürlükten kaldırırsak veya unutturursak mutlaka daha iyisini veya benzerini getiririz."
2. Nahl, 101'de "Biz bir ayetin yerine başka bir ayetle değiştirdiğimizde...."
3. Ra'd, 39'da " Allah dilediğini siler, dilediğini sabit kılar..."
4. Nesh'te icma vardır.
5. Sahabeden gelen rivayetlere göre neshin fiilen var olduğu görülür.
6. Nesh, aklen de mümkündür.

• **Neshi Reddedenleri delilleri:**

1. 3 ayetin ikisinde ayet, risalet anlamındadır.
2. Musa ve İsa'nın risaletinin son bulunduğunu bildirir.
3. Üçüncü ayet de siyak ve sibakına göre her peygamber için bir zaman olduğudur.
4. İttifak edilen bir hadis de yoktur nesh ile ilgili...
5. Nesh konusunda sayı olarak bir ittifak olmadığına göre bunun bulunmadığını gösterir.
6. Bazıları 500, bazıları ise 5 civarında nesh ayeti var demişlerdir.
7. Mensuhun önce, nasihin sonra nazil olduğu konusunda kesin bir delile sahip değiliz.
8. Nesh itikadi bir konu değildir, tefsirde teknik bir konudur.
9. Bir nassın daha sonra gelen bir nas ile anlam alanı daraltılmış, sınırlandırılmış olabilir, buna tahsis denir.

- **Nesh ile Tahsis arasındaki farklar:**
- Nesh, hükmün tamamını ilga eder, tahsis ise bir kısmını yürürlükten kaldırıp bir kısmını ibka eder.
- Nesh, sadece emir ve nehiyde mümkündür, haberlerde değildir. Tahsilde her iki alanda da yapılabilir.
- Neshde mensuhun önce, nasihin sonra gelmiş olması gereklidir. Tahsilde zaman açısından bir farklılık şartı yoktur.
- Neshde yalnız kitap ve sünnette, tahsis de ise bu iki aslın dışında da söz konusudur.

- **Neshin şartları:**

1. Nâsîh ve mensuh durumunda olan naslar arasında anlam yönünden uzlaştırılmayacak düzeyde bir çelişkinin olması gerekir.
2. Nassın şer'î bir hüküm taşıması ve mensûh nassda kesinlikle ebedi olduğu vurgusu yer almaması gerekir.
3. Mensuh önce, nasih ise sonra indirilmiş olmalıdır, aksi halde nesh olmaz.
4. Neshe konu olan hüküm iyilik-kötülük gibi bir vasıfa dair olmamalıdır. Ana babaya iyilik gibi.
5. Nasih durumunda olan nassın mensuhun seviyesinde veya daha üstün olması gerekir.

- **Neshin tespiti:**

- 1.Öncelikte peygamberin beyanlarına başvurulmalıdır.
- 2.Sahabenin bilgisine başvurulmalıdır.
- 3.Varsa icmaya bakmak gerekir.

- **Neshin Kısımları:**
- **Metni mensuh, hükmü baki naslar:**
 1. “Âdemoğlunun iki vadi dolusu malı olsa üçüncüsünü ister...” ayeti tevbe suresi içindeydi, nesh edildi sadece hükmü baki kaldı.
 2. “Evli erkek ve evli kadın zina yaptıklarında Allah’tan bir ceza olarak onları recmedin...” Bu, ayet olarak indirilmiş hükmü baki kalmıştır, lafzı iptal edilmiştir.

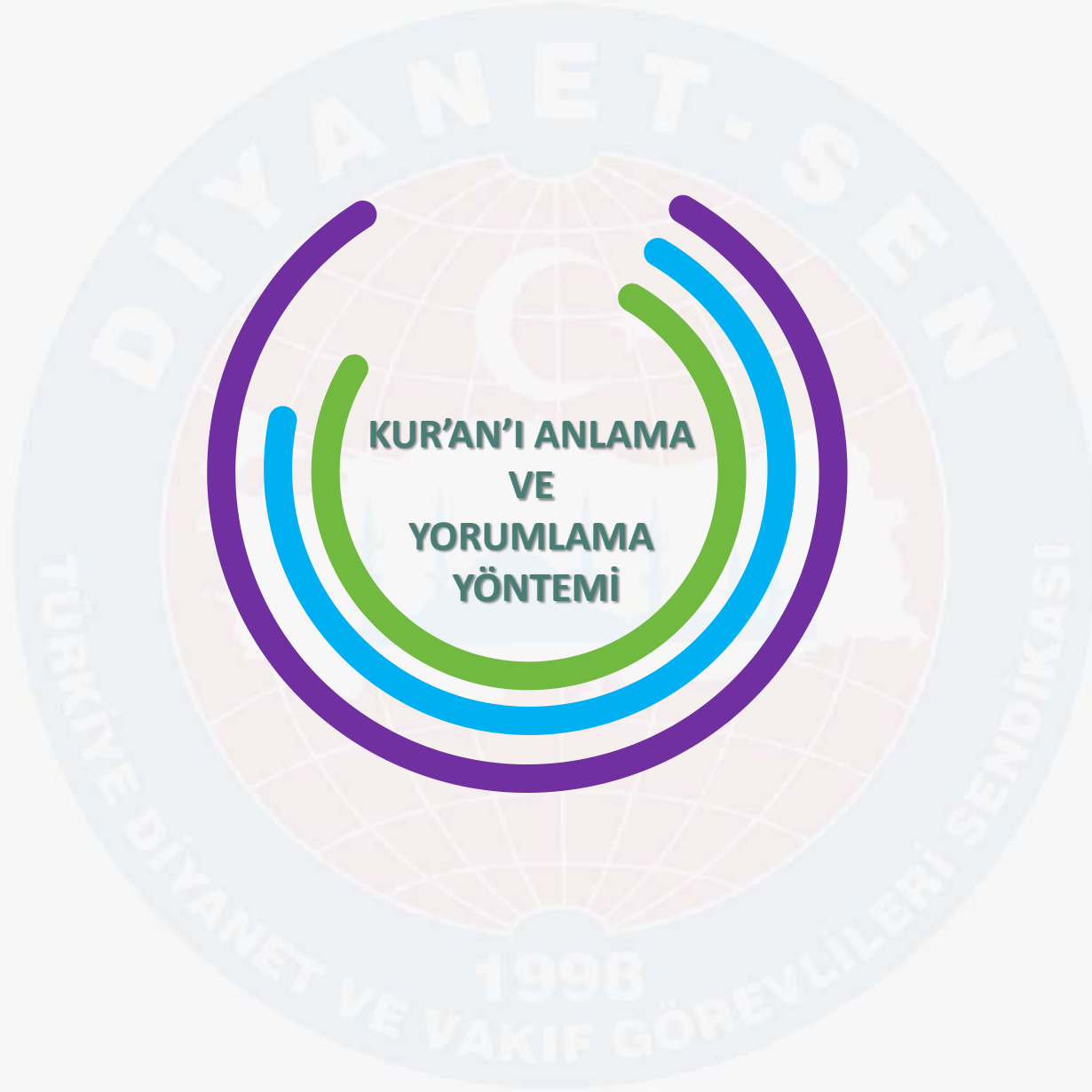
- **Metni baki, hükmü mensuh naslar:**

1. Tarihsel nass olan Enfal, 65 *“Ey peygamber müminleri savaşa teşvik et!...”* ayeti; Enfal, 66, *“Şimdi Allah yükünüzü hafifletti....”* ile nesh edilmiştir.
2. Maide 90, *“...İçki, kumar, dikili taşlar, fal ve şans okları birer şeytanın işi pisliktir...”* ayetinin, Nahl 67’de, *“Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümplerinden içki ve güzel rızık elde edersiniz.”* Bakara 219’da *“Sana içki ve kumar hakkında soruyorlar.....Ancak her ikisinin de günahı faydasından daha büyüktür.”* Nisa 43’te *“Ey iman edenler, sarhoşken ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın...”* ayetlerini neshettiği ifade edilmektedir.
3. Bakara 240’ta *“İçinizden ölüp geriye eşler bırakanlar eşlerinin evlerinden çıkarılmaksızın bir yıla kadar geçimlerini sağlamasını vasiyet etsinler...”* ayetinin, Bakara 234’te *“İçinizden ölenlerin geriye bıraktıkları eşleri, kendi başlarına evlenmeden dört ay on gün beklerler...”* ayetiyle nesh edildiği iddia edilmektedir.

- **Hem hükmü, hem de tilaveti mensuh naslar:**
- “Bilinen on emzirme haramlık hükmü doğurur” ayeti,
“ beş bilinen emme haramlık hükmü doğurur” ayeti
ile neshedilmiştir.
- **Nesh ile ilgili yazılan kaynakları:** Katade (118/726)
Kitabu’n-Nâsih... İbn Sellam (224/838); Nehhâs
(338/949); el-Cevzî (597/1201)...

**KUR'AN'I ANLAMA
VE
YORUMLAMA
YÖNTEMİ**

1. ANLAMA

- Bir kelimenin anlatmak istediği şeydir.
- Bir ifadenin işaret ettiği zihinsel bir muhtevanın kavranmasıdır.
- Kur'an'ın anlaşılması için anlatan Allah; anlayan insan; anlatılan Kur'an; sözün doğal bağlamı siyak sibak ilişkisi; anlamın gerçekleştiği olay ise tefsirdir
- Doğru anlama için metnin ne söylediğini veya neyi söylediğini, maksadının ve muradının tespiti gerekir. Kime söylüyor, nerede ve ne zaman söylüyor?

Kur'an okumaları:

- **Zahiri okuma, lügatu'l-Kur'an** (lafızları bütün yönleriyle inceler); **i'râbu'l-Kur'an** kelimelerin ayet içindeki konumundan söz eder; Kıraat, sözcüklerin farklı okuma biçimlerini ele alır. Celaleyn tefsiri buna örnek verilebilir.
- **Gâî okuma**, Kur'an'ın asıl maksadını ortaya koymak, hikmetlerini açığa çıkarmayı en yüce hedef olarak kabul eden bir okuma biçimidir.

- **Kur'an'ı anlamanın temel parametreleri:**
- **Dil:** Sarf (kelime- biçim bilgisi); nahiv (cümle bilgisi); belagat (edebi yönü ve ıcazı gibi) parametreler öncelikli olmalıdır.
- Tarih ev sosyo-kültürel çevre: Siyer bilgisiyle vahyin ortamı ve esbab-ı nüzül ile gönderiliş sebebi bilinmelidir.
- **Sosyo-kültürel çevre** olarak Arabilik yönüyle (Arapça) Kur'an indirilmiştir.
- Arapların özlemine duyduğu veya istemedikleri temalarla yüklü algı oluşturulmuş bir anlatımla temsili figürler Kur'an'da öne çıkar. Cennet, cehennem gibi. Yani o günün ortamı ve algısı bilinmeden ayetler anlaşılabilir ve günümüze bütün çıplaklığı ile anlatılamaz.
- Bir de ümmilik, yani anadan doğduğu gibi kalmış duruluk söz konusudur.
- Kur'an'ın indiği ortamda Mekke'de okul yoktu ve peygamber ümmi idi denilmiştir.
- Ümmi hitap onlara Arap toplumunun bilgi seviyesine göre esas alınmış hükümler vardı.
- **Siyak-sibak ilişkisi**, bir kelimenin veya cümlenin önündeki ve arkasındaki kelime ve cümlelerle irtibatına bakılarak anlamaktır.
- Bu, bazen Kur'an'ın bütününde de aranır.
- Siyak-sibak ilişkisi göz ardı edilemez.
- **Makasid**, ayetlerin içerdikleri hükümlerin arka planda yer alan gayesi, hikmeti ve gerekçesidir.

1. YORUMLAMA

- **Te'vîl**, aslına döndürmek, herhangi bir şeyi varacağı yere vardırarak demektir.
- Meşru bir sebep veya delilden ötürü herhangi bir ayeti zahiri manasından alıp, bağlamından koparmadan kitap ve sünnete uygun manalarından birine sevk etmektir.
- Yapılan te'vil, lafzın taşıdığı manaya uygun olması gerekir. Manası açık bir nassa aykırı olmamalıdır. Şer'i bir delile dayanmalıdır.
- **Te'vîl-Hermenötik ilişkisi:**
- Hermenötik, bir şeyin anlamını açıklamak, anlaşılır hale getirmektir.
- Mitolojide tanrıların mesajlarını dil aracılığıyla insanlara ileten elçiye Hermes denilir.
- Hermenötik, yorumsama, yorumbilim demektir.
- Hristiyan teolojisinde bir disiplin olarak Kitab-ı Mukaddes'in manevi hakikatlerini ortaya çıkarma gayesi vardır.
- Hermenötik yaklaşımda tanrının "**ne demek istediği**" daha anlaşılır bir dil ile yorumlayanın niyet okuyuculuğu vardır.
- Hermenötik yaklaşım akıl dışı olan kutsal metinlerin bilimle olan uyumsuzluğunu ortadan kaldırmak için zoraki bir yorumsamacılıktır.

• **Kur'an yorumcunun nitelikleri:**

1. Dilin grameri açısından inceliklerini bilmelidir.
2. Hükümlerin sebeplerini ve yöntemlerini bilmelidir.
3. Naklin dışında tarih, sosyoloji gibi ilimlerin de bilmelidir.
4. Geçmiş İslami birikimden yararlanmalıdır.
5. Akli, İslam'ın kendi özgün yapısından beslemelidir.
6. Tarihi ve geleceği iyi okuyabilmelidir.
7. Kutsal bir metin yorumladığını göz ardı etmemeli, titiz davranmalıdır.

- **Kur'an yorumunda öznellik (öznel olma durumu):**
- Kur'an'dan kaynaklanan öznellik, sembolik ve insanbiçimci bir dil kullanılan müteşâbihin doğru ilkeler çerçevesinde yorumlanmalıdır.
- Yorucudan kaynaklanan öznellik, müfessirlerin her birinin aynı tecrübe ve birikime sahip olmayışıdır.
- Yorumda değişik metotlar kullanmak; rivayet, dirayet, işari yaklaşımlarda bulunmak.
- Kur'an'a ön kabullerle yaklaşım peşin fikre kapılmadan okumaktır.

Kur'an Yorumunda Yaklaşımlar:

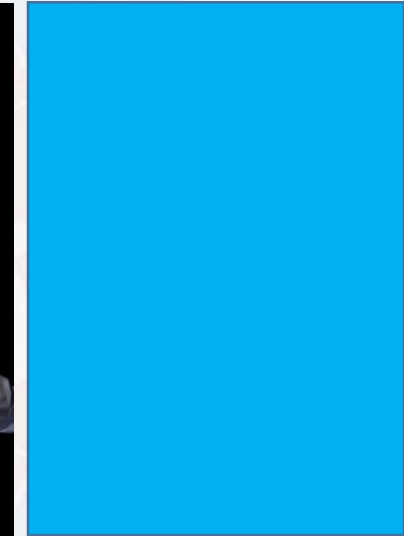
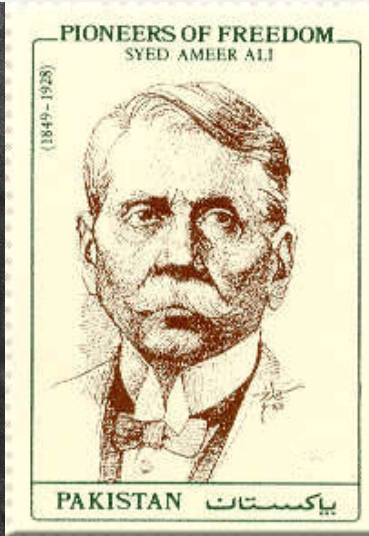
- **Klasik yaklaşım**, ayetleri mevcut tertibe göre ele alıp tefsir etmektir.
- Grameri, ayetin ayetle tefsiri, sonra hadisler, sonra sahabe kavliyle, sonra tabiin kavliyle, kıraatler ve Arap şiiri ile güçlendirdikten sonra dirayet yönüyle de tefsir etmektir.

- **Çağdaş yaklaşım**, çağımızda yaşayan Kur'an yorumudur.
- Konulu-yorumcu yaklaşım, Kur'an'daki bir konuyu tümüyle ayetleri ele alınır.
- Böylece tümevarım metodu uygulanarak bütünlük sağlanır.
- Bütünlük için iç bütünlüğü ayet çerçevesi, bağlam bütünlüğü olarak siyak-sibak çerçevesi; genel bütünlük için ise Kur'anî çerçeve esas alınır.
- Öncelikle konu ile ilgili ayetler tespit edilir, Mekkî veya Medenî olup olmadığına bakılır.
- Kelime yapısı incelenir.
- Yorum bütünlüğü ağlanır.
- Ayetin gâî anlamı belirlenir.
- Mezhebi önyargıdan uzak durulur.
- Tarihi referanslara gidilir.
- Kur'an hükümlerinin konjonktürü (topludurumu) göz ardı edilmez ve akla gereken pay ayrılır.

- **Yenilikçi yaklaşım**, tefsirdeki durağanlığı giderip uyanış, canlılık ve hareket getirmektir. Seyyid Ahmet Han (1316/1898); Emir Ali (1347/1928); Muhammed Ebû Zeyd gibi zatlar savunucularıdır.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-han-seyyid>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/emir-ali-seyyid>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ebu-zeyd-nasr-hamid>

Diyanet-SenTV

- **Yenilikçi yaklaşımın bir takım ilkeli olmalıdır:**
- Aklın ve ilmin ışığında açıklamak, içtihat fikrini geliştirmek, taklitten uzak kalmak, hadisleri iyi irdelemek, âhad haberleri delil görmemek, israiliyyâttan kaçınmak, mezhep taassubundan uzak durmak, akla ters düşen rivayetleri elemek, sebep sonuç ilişkisi kurmak, kevnî (yaratılış) ayetleri bilimsel nazariyelerle yorumlamak olmalıdır.

- **Tarihselci yaklaşım**, bir fikrin ve düşüncenin belli tarihte yaşayan insanlara ait olması demektir.
- Fikir babası Fazlurrahman'dır. (D.1919/V.1988) Pakistanlı âlim.
- Fazlurrahman;
 1. Kur'an tarihsel bir metindir.
 2. Peygamber yazdırtmıştır.
 3. Onu anlamak için sahabe dönemine gidilmelidir.
 4. Nüzulü bilinmelidir.
 5. Ortaya konan hükümler genelleştirilmelidir.
 6. Ayetler toplumsal ihtiyaçlara yöneliktir.
 7. İçtihat geliştirilmelidir.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/fazlurrahman>

Diyanet-SenTV

RİVÂYET TEFSİRLERİ

- TABERÎ (H. 310) CÂMIU'L-BEYÂN
- SEMERKANDÎ (H. 375) TEFSÎRU'L-KUR'ANÎ'L-AZÎM
- SA'LEBÎ (H. 427) EL-KEŞF VE'L-BEYÂN
- BAGAVÎ (H. 516) MEÂLİMU'T-TENZİL
- ENDELÛSÎ (H. 542) EL-MUHARRERU'L-VECİZ
- İBN KESÎR (H. 774) TEFSÎRU'L-KUR'ANÎ'L-AZÎM
- SUYÛTÎ (H.911) ED-DURRU'L-MENSÛR
- FİRÛZABÂDÎ (H. 816) TENVÎRU'L-MİKBAS

DİRÂYET TEFSİRLERİ

- FAHREDDİN RÂZÎ (H. 606) MEFÂTİHU'L-ĞAYB
- BEYDÂVÎ (H. 685) ENVÂRU'T-TENZİL
- NESEFÎ (H. 710) MEDÂRUKU'T-TENZİL
- HAZİN (H. 741) LÛBÂBU'T-TE'VÎL...
- EBÛ HAYYÂN (H. 745) BAHRU'L-MUHÎT
- CELÂLEDDİN EL-MAHALLÎ (H. 864)
- CELÂLADDİN ES-SUYÛTÎ (H. 911) TEFSÎRU CELÂLEYN
- ŞİRBİNÎ (H. 977) ES-SİRÂCU'L-MÜNİR
- EBU'S-SUÛD (H. 982) İRŞÂDU'L-AKLİ'S-SELİM
- ÂLÛSÎ (H.1270) RUHU'L-MEÂNÎ

İLHÂDÎ TEFSİRLER

- MANSÛR FEHMÎ (1959)
- TÂHÂ HÜSEYİN (1973) Fİ'Ş-ŞİRİ'L-CÂHİLÎ
- İSMAİL MAZHAR, MECELLETU'L-USÛR
- MAHMÛD AZMÎ
- İSMAİL AHMED ETHEM
- MUHAMMED HUSEYN EZ. ZEHEBÎ
- AHMET HAYYÂT

İLMÎ TEFSİRLER

- GAZALÎ (H. 505) CEVÂHİRÜ'L-KUR'AN
- EL-MURSÎ (H.655)
- ES-SUYÛTÎ (H. 911)
- İSKENDERÂNÎ (H. 1306) KEŞFU'L-ESRÂR
- KÂTİP ÇELEBÎ (1657) MİZANU'L-HAK
- GAZÎ MUHTAR PAŞA (1918) SERÂİRÜ'L-KUR'AN
- MUSTAFA SADIK ER-RÂFÎ
- TANTÂVÎ EL-CEVHERÎ (1940) CEVÂHİR...
- DR. ABDULAZİZ İSMAİL (1942) EL-İSLAM...

İCTİMÂÎ – EDEBÎ TEFSİRLER

- MUHAMMED ABDUH (1905) -REŞİD RIZÂ (1935) TEFSİRÜ'L-MENÂR
- PROF. DR. SEYYİD KUTUB, (1966) FİZİLÂLİ'L-KUR'AN
- PROF. DR. EMİN EL-HÛLÎ (1966)

LÜGATÇİLERE GÖRE TEFSİRLER

1. ARAP GRAMERİ / BAZI ESERLER

- HALİL B. AHMED (H.170) KİTÂBU'L-AYN / İLK LÜGAT KİTABI
- AHFEŞ (H. 177)
- SİBEVEYH (H. 180)

2. DİL (LÜGATU'L-KUR'AN) BAZI TEFSİRLER

- AHFEŞ (H. 177) KİTÂBU'L-MEÂNİ'L-KUR'AN
- EBÛ UBAYDE (H. 201) MECÂZU'L-KUR'AN
- FERRÂ (H. 207) MEÂNİ'L-KUR'AN
- İBN KUTEYBE (H. 276) TE'VÎLU MÜŞKİLİ'L-KUR'AN

FIRKA TEFSİRLERİ

1. MU'TEZİLE TEFSİRLERİ

- ABDULCEBBÂR B. AHMED (H.414) TENZÎHU'L-KUR'AN
- ZEMAHŞERÎ (H. 467) KEŞŞÂF

2. ŞİA TEFSİRLERİ

- KUMMÎ (H.209)
- TÛSÎ (H. 460) TEFSÎRU'T-TIBYÂN
- TABATABÂÎ (M. 1981) MÎZÂN

3. ZEYDİYYE

- ZEYD B. ALİ (H. 122) TEFSÎRU GARİBİ'L-KUR'AN
- ŞEVKÂNÎ (H. 1173) FETHU'L-KADÎR

4. HÂRİCÎ TEFSİRLER

- YUSUF İTFEYYİŞ (H. 1236) HİMYÂNU'Z-ZÂD...

TASAVVUFÎ (SÛFÎ) TEFSİRLER

- TUSTERÎ (H. 283) TEFSÎRU'L-KUR'ANÎ'L-AZÎM
- SÛLEMÎ (H. 412) HAKÂİKU'T-TEFSÎR
- KUŞEYRÎ (H. 465) LATÂİFU'L İŞÂRÂT
- NAHCİVÂNÎ (H.920) EL-FEVÂTİHU'L-İLÂHİYYE
- İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ (H. 1137) RÛHU'L-BEYÂN

NAZARÎ SÛFÎ MÜFESSİRLER: FELSEFÎ NAZARİYELERİN ETKİSİ VARDIR
MUHYİDDİN EL-ARABÎ

İŞÂRÎ (SÛFÎ) TEFSİRLER: SULÛK ERBÂBININ BİLECEĞİ ANLAMLAR...

FELSEFÎ TEFSİRLER

- FÂRÂBÎ (H. 339)
- İHVÂNU'S-SAFÂ (4. YÜZYIL)
- BÂKILLÂNÎ (H. 403)
- İBN SİNÂ (H. 428)
- İMÂMU'L-HAREMEYN (H. 478)
- GAZÂLÎ (H. 505)
- FAHREDDİR RÂZÎ (H. 606)

FIKHÎ TEFSİRLER

- MUKÂTİL B. SÛLEYMÂN (H. 150) TEFSÎRU'L-HAMSI...
- ŞÂFÎÎ (H. 204) AHKÂMU'L-KUR'AN
- TAHÂVÎ (H.321) AHKÂMU'L-KUR'AN
- CASSÂS (H. 370) AHKÂMU'L- KUR'AN
- KURTUBÎ (H. 671) EL-CÂMİU Lİ AHKÂMÎ'L-KUR'AN
- SÂBÛNÎ (H.) REVÂİU'L-BEYÂN

TEFSİR SORU ÇÖZÜMÜ

Diyanet-SenTV

Resûl-i Ekrem ve sahâbeden aktarılan tefsirle ilgili rivayetler II. (VIII.) yüzyılda Şu'be b. Haccâc, Abd b. Humeyd, Vekî' b. Cerrâh, Süfyân b. Uyeyne, Ravh b. Ubâde, Yezîd b. Hârûn es-Sülemî ve Abdürrezzâk es-San'ânî gibi muhaddisler tarafından hadis kitaplarında derlenmiş, ardından müstakil eserler kaleme alınmıştır.

Bu bakış açısına göre ilk tefsir müellifleri aşağıdaki alimlerden biri değildir?

- A) İbn Mâce
- B) İbn Cerîr et-Taberî
- C) İbnü'l-Münzir en-Nîsâbûrî
- D) Saîd b. Cübeyr, Mücâhid b. Cebr ve İkrime
- E) Keşşâf, ez-Zemahşerî

2. XVIII. yüzyılın ilk yarısında İngiliz yönetimine girmeye başlayan ve 1857'de İngiltere'nin bir vilâyeti haline getirilen Hindistan'da ortaya çıkan fikir akımları içerisinde sonradan Cemâat-i Ehli'z-zikr ve'l-Kur'ân (Ehl-i Kur'ân / Kur'âniyyûn) adını alan fırkaya mensup âlimler çok sayıda tefsir yazmıştır. Eserlerinde hadisleri tamamen, mezhep görüşlerini kısmen devre dışı bırakan Ehl-i Kur'ân bunun yerine akıllı ve Batı dünyasında gelişen bilim ve felsefeyi koymaya çalışmıştır. Tefsir tarihi bakımından Yeni Mu'tezilîlik şeklinde de isimlendirilen bu hareket Kur'an yorumunda Mu'tezile'den de çok farklıdır.

Bu ekol çizgisindeki aşağıdaki âlimlerden hangisinin düşüncesi etrafında Kur'âniyyûn hareketi kurulmuştur?

- A) Ahmedüddin Amritsarî
- B) Gulâm Ceylânî Berg
- C) Gulâm Ahmed Pervîz
- D) Seyyid Ahmed Han
- E) Abdullah Çekrâlevî

3. İlk dönem tefsir okulları arasında en güçlü olanı Mekke tefsir okuludur. İbn Abbas'ın öğrencileri arasında Saîd b. Cübeyr, Mücâhid b. Cebr, İkrime el-Berberî, Tâvûs b. Keysân ve Atâ b. Ebû Rebâh gibi tefsirde görüşlerine önem verilen kişiler vardır. Ashaptan Übey b. Kâ'b'a dayanan Medine okulunun temsilcileri arasında Ebü'l-Âliye er-Riyâhî, Muhammed b. Kâ'b el-Kurazî, Zeyd b. Eslem, Abdurrahman b. Abdullah ve Abdullah b. Vehb gibi âlimler mevcuttur. Abdullah b. Mes'ûd'un öğrencileri Irak okulu, Mekke okulu kadar güçlüdür.

Abdullah b. Mes'ûd'un takipçileri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Alkame b. Kays
- B) Mesrûk b. Ecda'
- C) Abdullah b. Ebî Sarh
- D) Hasan-ı Basrî
- E) İbrâhim en-Nehaî

1. İbnü'n-Nedîm de ilk Kur'an tefsirlerini sayarken Mücâhid'in kimden rivayet ettiği bir kitaptan söz etmektedir?

- A. İbn Abbas
- B. İbn Mes'ud
- C. Katade
- D. İkrime
- E. Ebu Zerr

2. Aşağıdaki özellikle lugat, nahiv ve belâgata ilişkin izahlar bağlamında neredeyse sonraki bütün dirâyet tefsirleri üzerinde hangisi etkili olmuştur?

- A. Zemahşerî'nin (ö. 538/1144) el-Keşşâf'ı
- B. Beyzâvî'nin Envârü't-tenzîl ve esrârü't-te'vîl'i,
- C. Fahreddin er-Râzî'nin Mefâtîhu'l-ğayb'ı
- D. Ebü'l-Berekât en-Nesefî'nin Medârikü't-tenzîl ve haqâ'iku't-te'vîl'i
- E. Ebû Hayyân'ın el-Baḥrû'l-muḥîṭ'i,

3. Tarihselci ve eleştirel görüşleriyle tanınan Cezayirli düşünür. İslâm düşüncesini anlama noktasında en önemli referans kaynağının dil olacağına inandığından eserlerinde pek çok filolojik enstrüman kullanmıştır. Çalışmalarında Kur'an'ın mânasını yakalayıp sabitleştirmek isteyen bir dilci gibi değil, kavramların oluşum koşullarından ve tarihsel bir evrim olarak gelişmesinden ibaret bir Kur'an olgusu meydana getirmek isteyen bir dil felsefecisi gibi hareket ederek hem metin merkezci hem mantık merkezci okumaları uygun bulmamıştır (el-Fikrül-İslâmî, s. 326-327). Ona göre bu okumalardan her ikisi de Ortodoks geleneğin nitelikleridir. Arap dilinin mevcut halinin -1400 yıllık ortodoksi birikimiyle- yenilenmeye ve düşünmeye engel olduğuna inandığından, sürrealist şairlerin yaptığı gibi bugün Arap dilinin sınırlarını ortadan kaldırıp dili özgürleştiren bir anlayış geliştirmenin kaçınılmazlığına vurgu yapmıştır (Erkûn, el-İslâm, el-ahlâk ve's-siyâse, s. 176; el-Kermil, sy. 34-35 [1989-90], s. 22).

Yukarıda sözü edilen müfessiri kimdir?

- A. Muhammed ARKOUN
- B. Fazlur Rahman
- C. Hasan Hanefi
- D. Ebu Hamid
- E. Maturidi

1. Meal: Türkçe'de Kur'an çevirileri için kullanılan bir terimdir. Mehmed Âkif'in yedi yıllık bir çalışmanın (1926-1932) ürünü olan Kur'an çevirisini Diyanet İşleri Reisliği'ne teslim etmekten vazgeçmesinde, tercümenin kifayeti konusundaki ilmî ve edebî tereddütlerinin yanında siyasî iradenin dini millîleştirme ve ibadet dilini Türkçeleştirme yönündeki niyet ve gayretlerine kendi meâlinin alet edilmesinden duyduğu kaygı da etkili olmuştur. Meâl kavramı, 1949 yılının ilk aylarında başlayan ve giderek şiddetini arttıran Türkçe Kur'an ve Türkçe namaz tartışmalarıyla bir defa daha gündeme geldi. **Bu yıllarda Kur'an'ın öz Türkçe'ye, geleneksel halk Türkçe'sine çevrilmesi gerektiğini kim söylemiştir?**

- A. İzmirli İsmail Hakkı
- B. Muhammed Hamdi Yazır
- C. Ömer Rıza Doğrul
- D. Hasan Basri Çantay
- E. İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu

2. Mesel: Belli bir kaynaktan çıkmış olmakla birlikte zamanla yaygınlaşarak halka mal olan anonim özdeyiş, atasözü demektir. Câhiliye devrinde Araplar arasında da yaygın olan mesellerin Arap dili ve edebiyatında önemli bir yeri vardır. Kur'an'daki kıssalar da birer mesel mahiyetindedir. Kur'an mesellerinin büyük çoğunluğu başta tevhid olmak üzere itikadî meselelerle ilgilidir. Kur'an'da bilinen en eski mesellerden biri Hz. Lokman'ın hikmetli sözleridir.

Tefsir usulü ve Kur'an ilimlerinde mesellerden bahseden ilim hangisidir?

- A. Îcâzu'l-Kur'ân
- ✓ B. Emsâlü'l-Kur'ân
- C. Aksâmu'l-Kur'ân
- D. Tekrâru'l-Kur'ân
- E. Mecâzu'l-Kur'ân

3. Eseri, sûrelerin nüzûl sırasına göre düzenlenmiştir. O, Kur'an vahyini tartışır ve insan zihni tarafından algılanamayan bir gizem olarak kalan Peygamberliğin sırrıyla içten ilişkili olan vahyin hassas tabiatından bahseder. Peygamberin vahiy tecrübesini anlamaya çalışmanın en iyi yolunun vahyedilen Kur'an ayetleri ve bunların mümkün olduğunca beşer diliyle açıklanması yoluyla olabileceği görüşündedir.

Yukarıda anlatılan müfessir ve tefsiri aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Musa Kazım Efendi (1858 - 1911) - Safvet'ül Beyân fi Tefsir'il Kur'an
- B. Muhammed Hamdi Yazır (1878 - 1942) - Hak Dini Kur'an Dili
- C. Mehmet Vehbi Çelik (1862 - 1949) - Hülâsat'ül Beyân fi Tefsir'il Kur'an
- D. Ömer Nasuhi Bilmen (1884 - 1971) - Büyük Tefsîr Tarihi, Kur'an'ı Kerim'in Türkçe Meal-i Âlîsi ve Tefsiri
- ✓ E. İzzet Derveze (1888 - 1984) - Tefsirü'l Hadîs

1. İslâm'ın ilk dönemlerinde bazı sahâbîler Kur'an'da mânasına nüfuz edemedikleri kelimelerin bulunduğunu söylemişlerdir. Nitekim Hz. Ömer, Abese süresindeki (80/31) "ebben" kelimesinin anlamını bilmediğini ifade etmiştir. İbn Abbas da altı âyette geçen "fâtır" kelimesinin mânasını, iki Arap köylüsünün bir kuyu başında tartışırken bu kelimeyi kullanmaları sayesinde öğrendiğini belirtir.

İbn Abbas, aşağıdaki Kur'an kelimelerini bilmediğini söylemiş ve içlerindeki hangi kelime garib sayılmamıştır?

- A) Ğıslîn (el-Hâkka, 36)
- B) Hanânen (Meryem 19/13)
- C) Evvâh (et-Tevbe, 114)
- D) Rakîm (el-Kehf, 9)
- E) Zulüm (En'âm, 82)

2. Aşağıdakilerden hangisi sahabe tefsirinin bazı özellikleri arasında yer almaz?

- A) Ayeti ayetle, nüzul sebepleri ve Hz. Peygamber'den işitmiş oldukları açıklamalarla tefsir etmişlerdir.
- B) Kur'an'ı ayet ayet baştan sona tefsir etmemişlerdir.
- C) Tefsir yaparken daha çok garip lafızlarla ilgili kısa açıklamalar yapmışlardır.
- D) Ahkâm âyetlerini geniş bir tahlile tâbi tutarak hüküm istinbatında bulunmuşlardır.
- E) Yaptıkları açıklamalar kendi dönemlerinde henüz tedvin edilmemişti.

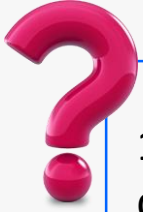

3. Mecaz ve hakikat, her dilin vazgeçilmez ifade zenginliklerindedir. Diller, tatlılık ve çekiciliğini biraz da bu ifade tarzıyla kazanmaktadır. İlahî bilgileri insan diliyle ulaştıran Kur'an-ı Kerim'in, bu dilin inceliklerini kullanması doğaldır. Bu yüzden Kur'an, anlatımında teşbih, temsil, kinaye gibi edebî sanatlardan birisi olan mecazı da kullanmıştır.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi mecazlara ilişkin bir örnek değildir?

- A) Onlar hidayete karşılık dalaleti satın aldılar. Ancak onların bu ticareti kazanmamıştır... (Bakara, 16)
- B) Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi siz de onun benzeri on sure getirin ve Allah'tan başka, çağırabileceğiniz kim varsa onları da yardıma çağırın. (Hud, 13)
- C) O münafıklar ölüm korkusundan parmaklarını kulaklarına tıklarlar... (Bakara, 19)
- D) Üzerlerine alçaklık ve yoksulluk damgası vuruldu... (Bakara, 61)
- E) İnsanların dalga dalga Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğünde... (Nasr, 2)

1. Aşağıdakilerden hangi surenin ismi (Merdivenler, çıkılacak yerler, dereceler; yükselme dereceleri) anlamında doğru tanımlanmıştır?

- ✓ A. Meâric
- B. Teğâbûn
- C. Vâkıa
- D. Zâriyât
- E. Ahkâf

2. 1970'li yıllarda Seyyid Kutub'un Türkçeye tercüme edilen Fi Zilâli'l- Kur'ân adlı tefsîri ile Yoldaki İşaretler adındaki kitabı, daha sonra neşredilen Mevdûdî'nin Tefhîmu'l-Kur'ân'ı ile Kur'ân'da Dört Terim'i ve usûl sahasında İsmail Cerrahoğlu'nun Tefsîr Usûlü, Türkiye'deki meâlcî kesimi derinden etkilemiştir. Hiyerarşik ilişkileri reddeden, cemaatçi bir yapıda olmayan ve lidere bağıllık yerine metne bağıllık esası üzerinde hareket eden bu grubun etki alanı, 1979'daki İran devrimi ile birlikte güç kazanmıştır. 1980 ihtilalinden sonra Kelime dergisini çıkaran grup, Kur'âncı söylemin önemli örneklerini yansıtan yazılar kaleme almıştır. Bu dergide Muhammed Esed'in Kur'ân Mesajı'ndan pek çok tercüme de yapılmıştır. Meâlcilik hareketinin ciddi anlamda görüşlerini yansıttığı ikinci süreli yayın, 1988 yılında neşrine başlanan Kalem dergisidir.

Meâlcilik denince akla gelen önemli isimlerden biri o dönemde aşağıdakilerden hangisi akla gelmektedir?

- A. Abdulaziz bayındır
- B. Mustafa İslamoğlu
- C. Mehmet Okuyan
- ✓ D. Hikmet Zeyveli
- E. İhsan Eliaçık

3.

- İki ciltlik ilk baskısı 1947 yılında neşredilmiştir.
- Meselâ tefsirinde melekleri insanları iyiliğe sevk eden melekelere, şeytanı ise insanı kötülüğe sevk eden vasitalara, bazı cennet nimetlerini ise mecazî manalara hamletmiştir.

Yukarıda tefsirinden bir bölümü anlatılan cumhuriyet döneminde tefsir müellifi kimdir?

- ✓ A. Ömer Rıza Doğrul
- B. Ömer Nasuhi Bilmen
- C. Elmalılı Hamdi Yazır
- D. Mehmet Vehbi Efendi
- E. Süleyman Ateş

1. Meâl: Bir sözün manasını tam olarak değil de, maksadını ifade etmeye çalışmaktır. İlk Türkçe Kur'ân meâlleri 9. asırdan itibaren yapılmaya başlanmıştır. Kur'ân hicrî 270 yılında Hind diline çevrilmiştir. Zamanımıza ulaşan en eski meâl Farsça olarak Samanoğulları emiri Mansur b. Nuh tarafından yaptırılmıştır.

Kur'ân'ın ilk meâli hicrî 127 senesinde hangi olarak kaleme alınmıştır?

- ✓ A. Berberice
- B. Farsça
- C. Hintçe
- D. Türkçe
- E. Habeşçe

2.

- **“Namazları (özellikle) orta namaza devam edin.”** (Bakara, 2/238) ayetindeki orta namazdan maksadın ne olduğu açık değildir. İşte Resulullah)’ın: **“Orta namaz ikindi namazıdır.”** sözü, bu kapalılığı ortadan kaldırıp bu ayeti anlaşılır hâle getirmektedir.
- Kur’ân’da açık değil de ism-i işâretler, ism-i mevsuller, zamirler, cins isimleri, belirsiz zaman zarfları ve belirsiz mekân isimleriyle zikredilmesi anlamına gelmektedir.
- Kapalılık, belirsizlik kavramı, insan, melek ve cin gibi varlıkların, bir topluluk bir kabilenin, bir kelimenin ve nitelemenin Kur’ân’da açık değil de ism-i işâretler, ism-i mevsullar, zamirler, cins isimleri, belirsiz zaman zarfları ve belirsiz mekân isimleriyle zikredildiği şeklinde anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalara göre aşağıdakilerden hangisi sünnetin Kur’ân’ı açıklamaya yönelik hangi görevini anlatır?

- ✓ A. Mübhemin Tafsîli
- B. Mücmelini Tebyîni
- C. Mübeyyen-Mufassal
- D. Müşkilin Tavzîhi
- E. Mutlakın Takyîdi

3.

- I. Kur'ân'ın Kur'ân'la tefsîri
- II. Kur'ân'ın sünnetle tefsîri
- III. Yahudi ve Hristiyan kültürleri
- IV. Sahâbî sözleri (görüş ve içtihatları)
- V. Kendi içtihatları (görüşleri)
- VI. Şiirle istişhâd etmek

Tâbiûn müfessirlerinin tefsir kaynakları aşağıdakilerden hangi sıra ile olmuştur?

- A. V, II, III, IV, V ve I
- B. I, II, III, VI, V ve IV
- C. I, II, III, V, IV ve VI
- D. I, III, II, IV, V ve VI
- ✓ E. I, II, VI, IV, V ve III

1. Kur'an'ın tabiatı, onu anlamada nasıl bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği yönündeki açıklamalarından İslâmcı söylemin eleştirisine, oradan da yenilikçi laik yaklaşımı güçlendirmeye yol bulmaktadır. Gelenekçi-İslâmcı söylemi ve bu söylemin dayanaklarını her fırsatta eleştiriyordu. Onlara karşı bazı çalışmalarında son derece siyasal, ideolojik, cüretkâr bir dil ve üslûp kullanmıştır. Bu tavrı yüzünden İslâmcı kanat tarafından hedef haline getirilmiş, özellikle nas-olgu ilişkisini vurgularken, "Kur'an kültürel bir üründür" şeklinde yaklaşımları olan yenilikçi tefsir ekolünün temsilcisi aşağıdakilerden hangisidir?
- A. Muhammed Arkeon
 - B. Fazlurrahman
 - C. Muhammed Abduh
 - ✓ D. Nasr Hâmid Ebû Zeyd
 - E. Hasan Hanefi

2. Bir yahudi âlimi olan babası Tevrat'ın bir kısmını yazıp kendisine vererek onunla yetinmesini tavsiye etmiş, diğer kitaplarını bir dolaba kilitleyip onları okumaması için kendisinden söz almıştır. Ancak İslâm'ın her tarafa yayılması üzerine babasının sakladığı kitapları okuyan bu kişi bunlarda Resûlullah ile ümmetinin özelliklerini görünce İslâmiyet'i kabul etmiş, Abbas da onu himayesine almıştır. Bu kişinin müslüman oluşuyla ilgili olarak bazı garip hikâyeler de uydurulmuştur.

(ö. 32/652-53) yılları arasında yaşamış Benî İsrâîl'e dair rivayetleriyle tanınan tâbîi aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Abdullah b. Sellam
- B. Vehb. Münebbih
- C. Ebu Hureyre
- ✓ D. Kâbu'l-Ahbâr
- E. İbn Cürec

3. Aşağıdakilerden hangisi ilhâdi tefsir yazarlarından biri değildir?

- A. Mansur Fehmi
- B. Taha Hüseyin
- C. Mahmud Azmi
- D. Ahmet Hayyat
- ✓ E. Nahcivânî

1. İslâm dünyasının geri kalmışlıktan kurtulması için ıslahın gerekliliğine inanan bir âlim olarak eğitim reformu konusuyla ilgilenmiş ve modern bilimleri öğreten eğitim kurumlarının açılmasını teşvik etmiştir. Müslümanların geri kalmasında aklî ilimleri ihmal etmelerinin rolü bulunduğunu düşündüğünden bu ilimlerin önemine dikkat çekmiştir. O, Kur'an'da fıkıhla ilgili 150 civarında âyet bulunmasına karşılık ilimlere dair 750 kadar âyet geçtiğini söyler. XIX. yüzyıldan itibaren Batılılar'ın İslâm'ın akıl, bilim ve medeniyetle bağdaşmadığı yolundaki iddialarını etkisiz hale getirmeye çalışmış, Kur'an'ın bütün ilimleri öğrenmeyi teşvik ettiğini ispatlamaya gayret etmiş ve bu yolla Kur'an'ın ilmî i'câzını temellendirmeyi hedeflemiştir.

Bu çabaları sebebiyle modern anlamda ilmî tefsirin en önemli temsilcisi kabul edilmiş olan bilimsel tefsiri öncüsü kabul edilen müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- ✓ A. Tantâvî
- B. Sabuni
- C. Zerkeşi
- D. Zehebi
- E. Ömer Rıza Doğrul

2. Müellif ahkâm âyetlerini tefsir ederken usul ve fûrû meselelerine, bunlarla ilgili sahâbe ve tâbiîn görüşlerine, mezhep ihtilâflarına, tarafların delillerine geniş ölçüde yer vermekte, sonunda Hanefî mezhebinin görüşlerini naklî ve aklî delillerle savunmaktadır. Bu arada, Hanefî mezhebinin koyu bir müntesibi olarak dikkati çeken müellifin zaman zaman diğer mezhep âlimlerini sert bir üslûpla tenkit ettiği de görülmektedir. Mezhep ihtilâflarına da yer veren eser, bu yönüyle mezhepler arası mukayeseli bir hukuk kitabı mahiyetindedir. Âyetler tefsir edilirken ayrıca nüzûl sebepleri açıklanmakta, nâsih ve mensûhlar belirtilmektedir. Bunun yanı sıra zaman zaman edebî tahliller yapılmakta, Arap şiirinden deliller getirilmektedir. Bundan dolayı Aşkâmü'l-Çur'ân, sonraki asırların sadece fakih ve müfessirlerinin değil, edebiyatçılarının da müracaat kitabı olmuştur.

Yukarıda sözü edilen müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Ömer Nasuhi Bilmen
- ✓ B. Cessâs
- C. Mukatil b. Süleyman
- D. Kurtubi
- E. Tahavi

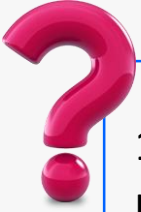

3. Tasavvufta Muhyiddin İbnü'l-Arabî ekolüne bağılı olduğundan bilgi bahsi, ulûhiyyet, nübüvvet ve âhirete ilişkin meselelerde farklı görüşler benimseyip Sûfiyye akaidinin temsilcileri arasında yer alır. Ona göre “Ehl-i sünnet” kavramı Hz. Peygamber’in, ashabın ve tasavvuf erbabının sünnetine tâbi olanları ifade eder; “ehl-i bid‘at” ise bunlara muhalefet edip cüz’î akla uymayı benimseyenleri anlatır. Böylece sünnetin kapsamına meşâyihin görüş ve davranışlarını da dahil eder. Bilginin zâhirî kaynakları yanında bâtinî kaynakları da mevcut olup bunlar vahiy ve ilhamdan ibarettir. Ledünnî veya keşfî adı verilen bu bilgilere sadece amel-i sâlih işleyen takvâ sahipleri ulaşır. Vahiy ve ilham, doğrudan doğruya Allah’tan alınması bakımından aynı olmakla birlikte edebe riayet etmek amacıyla vahyin peygamberlere, ilhamın ise velîlere mahsus olduğu söylenir. Kişi kemale erince ilâhî feyizleri almaya elverişli hale gelir ve açık bir şekilde Allah’tan bilgi aldığını farkederek. Bunun Allah’tan geldiğini bilmek için başka bir bilgiye de ihtiyaç duymaz. Bu tür bilgiyi reddetmek insanı cehenneme götüren davranışlardan birini oluşturur diyen, ruhu’l-beyan adlı tefsiri olan, Celvetî şeyhi, sufi müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Tusteri
- B. Kuşeyri
- C. Sülemi
- D. Konevi
- ✓ E. İsmail Hakkı Bursevi

1. Kur'an'daki kıssaların bir öyküme sanatı olduğunu iddia eden çağdaş müfessir aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Abduh
- B. Ebu Zeyd
- C. Hasan Hanefi
- D. Ömen Rıza Doğrul
- ✓ E. Halefullah

2. Kur'an'da şirk, hem ortak koşmak hem de zulüm anlamlarında kullanılmıştır. Buna göre bu kelime için aşağıdaki yargılardan hangisini söyleyebiliriz?

- A. Nezair
- ✓ B. Vucûh
- C. Mecaz
- D. Kinaye
- E. İstiare

3. Tâ-Hâ suresinin 102. ayetinde geçen « O gün sûra üfürülür ve günahkârları o gün gözleri göğermiş olarak toplarız.» altı çizil kelimedede gök gözlüler düşman anlamında Bizanslardan söz eden bir kelime olduğunu Kur'an'ı anlamada hangi yöntemle anlayabiliriz?

- A. Hermenötik
- ✓ B. Semiyotik
- C. Semantik
- D. Mesel
- E. İ'caz

1. «Bunun üzerine rabbi ona hüsnükabul gösterdi ve onu güzel bir şekilde yetiştirdi. Zekeriyâ'yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyâ onun bulunduğu yere, mâbeddeki odaya her girdiğinde yanında (yeni) bir rızık bulur ve “Ey Meryem! Bu sana nereden?” diye sorar, o da “Allah tarafından” cevabını verirdi. Kuşkusuz Allah dilediğine sayısız rızık verir.»

Âl-i İmran suresi 37. ayette Meryem'e ilişkin sözler hangi lazıfta söylenmiş bir söz olabilir?

- ✓ A. Mecaz
- B. Kinâye
- C. Muhkem
- D. Mübeyyen
- E. Mufassal

2. Yorumsamacılık ilkin Hristiyan teolojisi alanındaki yorum tartişmalarından ortaya çıkan bir anlam ve metodoloji bilgisi. Daha sonra terim teolojik sahanın dışına çıkmış ve daha genel anlamda yorum araştırmalarıyla ilgili felsefi bir disiplin haline gelmiştir. Antik Yunan tanrısı, yer (insanlar) ile gök (tanrılar) arasında bağ kurucu ve yeryüzünde yukarının (tanrısal olanın) yorumcusu olarak kabul görmekte idi.

Bu sözcük hangi isim altında bir metnin irek (ezoterik) anlamının bulunması, bir metnin asıl maksadının anlaşılması anlamlarında kullanılmaktadır ve yorum ilmi olarak kabul edilir?

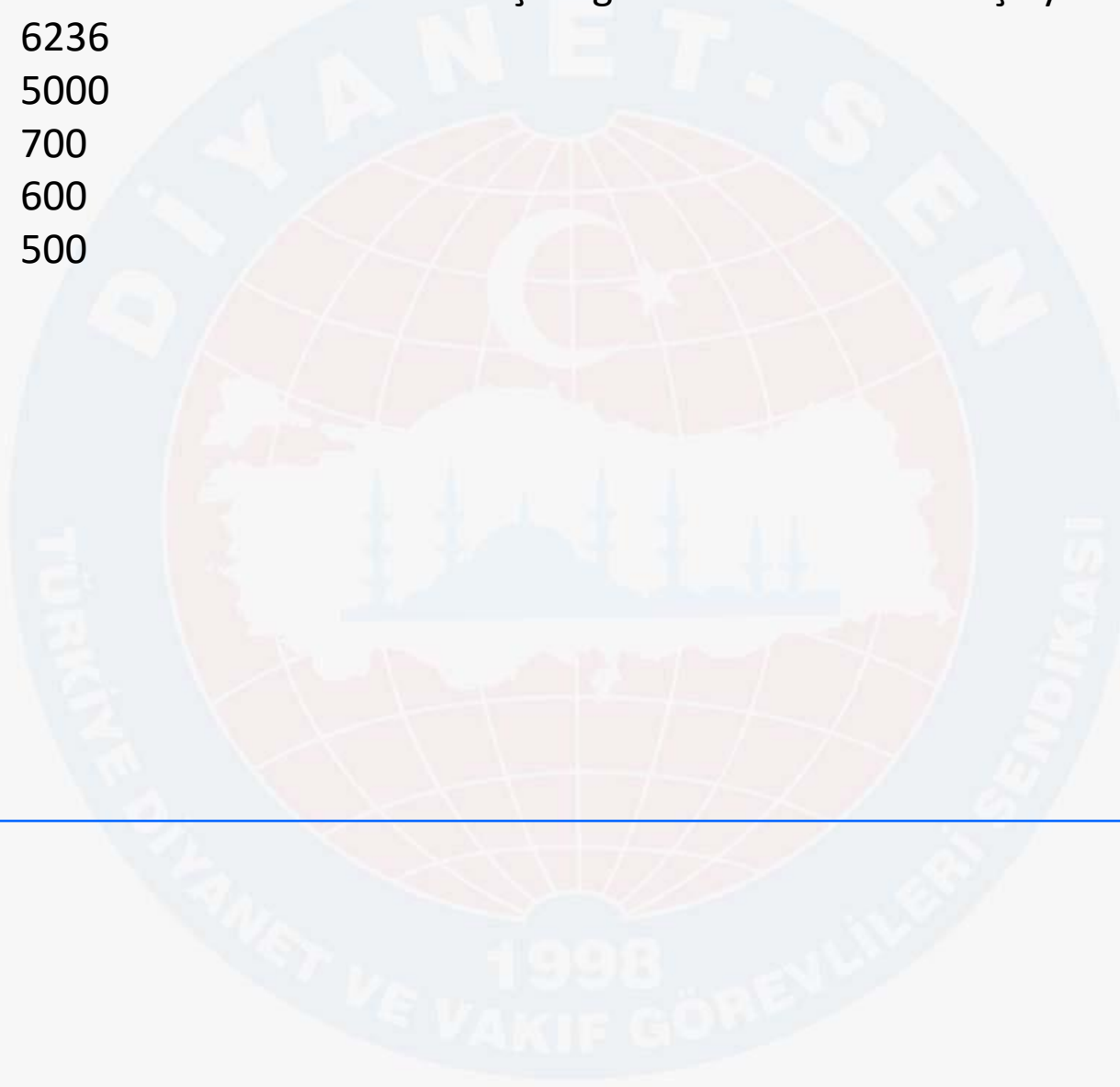
- A. Semantik
- B. Simoyotik
- C. Aksamu'ı-Kur'an
- D. Tekraru'ı-Kur'an
- E. Hermenötik

3. Kur'an'da esbabu'n-nüzüle ilişkin genel kanaat olarak kaç ayet vardır?

- A. 6236
- B. 5000
- C. 700
- ✓ D. 600
- E. 500

Aşağıda verilen müfessir-tefsir eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Mahmûd el-Âlûsî / Rûhu'l-me'ânî
- B) Fahreddin er-Râzî / Mefâtihu'l-gayb
- C) Ebû Bekir İbnü'l-Arabî / Ahkâmü'l-Kur'an
- ✓ D) Ebü'l-Berekât en-Nesefî / Envâru't-tenzîl ve Esrâru't-te'vîl
- E) İbni Cerir et Taberi / Cami'ül Beyan

Aşağıdaki müfessir - tefsir eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Ebu'l-Alâ el-Mevdûdî , Tefhîmu'l-Kur'an
- ✓ B) Suyûtî - el-Keşşâf an Hakâiki't-Tenzil
- C) İbn Kesîr - Tefsîru'l-Kur'ani'l-Azîm
- D) Ebu's-Suûd - İrşadü Akli's-Selim
- E) İbni Cerir et Taberi - Camiul Beyan an Te'vili'l Kur'an

Nüzul sebepleriyle ilgili ilk eser yazan âlim aşağıdakilerden hangisidir?

- ✓ A) Ali b. el-Medîni
- B) Suyûtî
- C) Vahidî
- D) İbn Hacer
- E) Hattabi

Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlış olarak verilmiştir?

- A) Rivayet tefsiri: Câmiu'l-beyân an te'vîli'l-Kur'an - İbn.Cerîr et-Taberî
- B) Dirayet tefsiri: Hak Dini Kur'an Dili - Elmalılı M. Hamdi Yazır
- C) Tasavvufi Tefsir: Rûhu'l-Beyân - İsmail Hakki Bursevî
- ✓ D) Rivayet tefsiri: Mefâtîhu'l-Ğayb - Fahreddin Razi
- E) Dirayet tefsiri: Kadı Beydavî - Envaru't Tenzil ve Esrarut' Te'vil

Aşağıdakilerden hangisi te'vilin şartlarından biri olarak değerlendirilemez?

- A) Te'vil bir delile dayanmalıdır.
- ✓ B) Yapılan te'vil müfessirin mezhebine ters düşmemelidir.
- C) Te'vilin manası açık bir nassa muhalif olmamalıdır.
- D) Te'vile esas alınan nama lafzın delalet ettiği manalardan olmalıdır.
- E) Te'vil mütevatir hadise ters düşmemelidir.

Aşağıdakilerden hangisi Tasavvufi tefsir değildir?

- A) Sülemî - Hakâiku't-Tefsir
- B) Kuşeyrî - Letâifu'l-İşârât
- C) Kâşânî - Te'vîlâtü'l-Kur'an
- ✓ D) Şevkânî - Fethu'l-Kadîr
- E) Bursevi - Ruh'ul Beyan

Aşağıdaki müelliflerden hangisinin eserinde, sûreler nüzul sırasına göre tefsir edilmiştir?

- A) Suyûtî
- ✓ B) Derveze
- C) Sabûnî
- D) Mevdûdî
- E) Elmalılı

Rivayet tefsirinin diğere isimleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- ✓ A) Me'sur, nakli tefsir
- B) Re'y, nakli tefsir
- C) Dirayet, akli tefsir
- D) Me'sur, akli tefsir
- E) Re'y ve nakli tefsir

Aşağıdakilerden hangisi bilimsel tefsir alanında yazılmış eserlerdendir?

- ✓ A) el-Cevâhir fi Tefsîri'l-Kur'an
- B) Mecâzu'l-Kur'an
- C) Ruhu'l-Beyan
- D) Fi Zilâli'l-Kur'an
- E) Meâni'l-Kur'an

Tarihte bilimsel tefsîr konusunda en önemli şahsiyet olan eserlerinde gelmiş geçmiş tüm ilimlerin Kur'an'da bulunduğunu; Allah'ı ve Kur'an'ı tanımak için bütün ilimlerin bilinmesinin gerekli olduğu görüşünü ileri süren âlim kimdir?

- A) Kurtubî
✓ C) Gazzalî
E) Begavî
B) Sâbûnî
D) Alûsî

Reşid Rıza

Ahmed Mustafa Meraği

Seyyid Kutub

İsimleri hangi ekole ait eserler telif etmişlerdir?

- ✓ A) İctimaî tefsir ekolü
- B) Fıkhî tefsîr ekolü
- C) Kelâmî tefsîr ekolü
- D) İşârî tefsîr ekolü
- E) Felsefî tefsîr ekolü

Halefullah'ın, "Kur'an'da Öyküleme Sanatı" adlı eseri hangi yaklaşımın ürünü olarak tanımlanabilir?

- A) Anlambilimci
- ✓ B) Tarihselci
- C) Göstergebilimci
- D) Hermenötik
- E) Kıssabilimci

İmam Şâfiî'nin ahkam tefsirinin adı hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Revaiü'l-Beyan fi Tefsîri Ahkâmi'l-Kur'an
- ✓ B) Ahkâmü'l-Kur'an
- C) el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'an
- D) Tefsîri Ahkâmi'l-Kur'an
- E) Tefsîrü'l-Kur'an

Diyaret İşleri Başkanlığı'nın çıkarmış olduğu "Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir" in müellifleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Prof.Dr. Hayrettin Karaman
- B) Prof.Dr.Mustafa ağırıcı
- C) Prof.Dr.İbrahim Kâfi Dönmez
- D) Prof.Dr.Sadrettin Gümüş
- ✓ E) Prof.Dr.Süleyman Ateş

**İctimaî tefsir ekolünün ilk çıktığı ve yayılma-
ya başladığı yer neresidir?**

- A) Bağdat
- B) Kûfe
- C) Şam
- ✓ D) Mısır
- E) Medine

Geleneğin yorumlanmasının, sadece kendi kaynaklarımızda kabul gören sistemle değil, Batı kaynaklı teorilerden de yararlanarak gerçekleştirilebileceğini savunan ve Kur'an metnini yedi kategoride ele alan çağdaş İslam düşünürü kimdir?

- A) Fazlurrahman
- ✓ B) Hasan Heneî
- C) Muhammed Arkoun
- D) Roger Garaudy
- E) Muhammed Abduh

Kur'an kıssalarının tarihsel veriler olduğunu, bu verilerin o dönem Araplarının bilgileri ya da dil üslupları çerçevesinde ortaya konmuş bilgilerden meydana geldiğini savunan ve "Kur'an'da Öyküleme Sanatı" eserini yazan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Roger Garaudy
- B) Hasan Henefî
- C) Muhammed Arkoun
- ✓ D) Halefullah
- E) Fazlurrahman

Bu tarzla tefsir, durağanlıktan kurtarılmaya çalışılmıştır. Temel amacını hidayet olarak gördükleri Kur'an'ın derin anlamını edebî bir üslupla ele almışlar; nasların içtimai kanunlarla münasebetlerini incelemişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi tasvip edilen ve edilmeyen yönleriyle ilim çevrelerinde tahliyle tâbi tutulan bu tefsir hareketinin temsilcilerinden biridir?

- A) Muhammed Arkoun
- B) Fazlurrahman
- C) Hasan Heneî
- D) Toshihiko İzutsu
- ✓ E) Muhammed Abduh

BAŞARILAR DİLERİZ.

Tasarım ve Sunum:
Hüseyin Kazan

Diyanet-SenTV